

ความเกี่ยวพันระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศ ธุรกิจการเงิน และการฟอกเงินใน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้มีการนำเอาระบบดังกล่าวมาใช้ประโยชน์มากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการค้าขายผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (E-Commerce) หรือแม้แต่กระทั่งการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet Banking) โดยลูกค้าไม่ต้องเดินทางไปทำธุรกรรมดังกล่าว ณ สำนักงานของผู้ดำเนินธุรกิจ หรือธนาคารเลย เพียงแต่นั่งทำรายการต่างๆที่ตนต้องการได้ทันทีที่คอมพิวเตอร์ที่บ้านหรือสำนักงานของตนเอง และระยะเวลาการให้บริการก็ได้จำกัด เนื่องจากลูกค้าสามารถทำธุรกรรมต่างๆได้ตลอดเวลาเท่าที่ตนเองต้องการ

จากความสะดวกสบายที่มีจากการใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าว มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งข้อดีก็คือ อำนวยความสะดวกสบายให้แก่ลูกค้า ส่วนข้อเสียคือ ความสะดวกสบายดังกล่าวทำให้ไม่ทราบว่าตัวตนที่แท้จริงของลูกค้านั้นเป็นใคร เนื่องจากลูกค้าสามารถใช้นามแฝงในการทำธุรกรรมต่างๆกับทางธนาคารได้จึงเป็นเหตุจูงใจให้อาชญากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์อาศัยช่องโหว่ดังกล่าวไปใช้ในการประกอบอาชญากรรม

จะเห็นได้ว่าการประกอบอาชญากรรมในปัจจุบัน ไม่ได้มุ่งที่ผลประโยชน์ตอบแทนเล็กน้อยๆอีกต่อไป แต่จะมุ่งที่ผลตอบแทนที่มีมูลค่ามากมายมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การค้ายาเสพติด การค้าประเวณีข้ามชาติ เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้ผลตอบแทนอันมีมูลค่ามหาศาลมาแล้ว การนำเอาทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ จึงต้องทำอย่างรอบคอบ เพื่อนำเอาผลประโยชน์ดังกล่าวกลับไปเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชญากรรมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งวิธีการดังกล่าวเราเรียกว่า การฟอกเงิน (Money Laundering)

การฟอกเงินซึ่งเป็นการดำเนินการด้วยวิธีต่างๆให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดใดๆเปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ได้กลายเป็นรูปแบบที่แพร่หลายมากที่สุดของอาชญากรในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิด นอกจากนี้ การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกเป็นเงินนอกระบบอันไม่ได้เกิดจากผลผลิตทางเศรษฐกิจ และเงินดัง

กล่าวถูกนำไปใช้เพื่อขยายเครือข่ายของการประกอบอาชญากรรมจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ทรงอิทธิพล ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ⁴

ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการสกัดกั้นการฟอกเงินของเหล่าอาชญากร จึงได้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายมาใช้เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยการออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้นมาบังคับใช้เพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร ทั้งนี้ นอกเหนือจากการดำเนินคดีกับบุคคลที่โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งถือว่าเป็นการฟอกเงินแล้ว ยังมีการนำมาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินมาใช้ โดยกฎหมายได้ขยายหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ทั้งหมด โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะมีการโอน แปร เปลี่ยนสภาพไปแล้วหลายครั้ง หรือตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่นแล้วก็ตาม⁵

จะเห็นได้ว่าการฟอกเงิน นอกจากจะใช้วิธีดำเนินการปกปิดและเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินในลักษณะต่างๆ ไปแล้ว อาชญากรยังได้แสวงหามาตรการใหม่ๆ มาใช้ โดยเฉพาะในปัจจุบันได้มีการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการฟอกเงินแล้ว ซึ่งวิธีการต่างๆ ที่นำมาใช้จะได้กล่าวต่อไป

2.1 ความหมาย ลักษณะ และวิธีการของการฟอกเงิน

2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

คำว่า “การฟอกเงิน” (Money Laundering) เป็นถ้อยคำซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากว่าหกสิบปีในเหล่าองค์กรอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวกันว่าผู้ที่คิดค้นแนวความคิดของการฟอกเงินดังกล่าวนี้ ได้แก่ นายเมเยอร์ แลนสกี (Meyer Lansky) อันมีหลักการเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า

⁴ ไซยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม), หน้า ข.

⁵ สีหนาท ประยูรรัตน์, เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การดำเนินคดีอาญาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ณ ห้องประชุมกระทรวงการคลัง 9 เมษายน 2542, หน้า 2.

“เงินสกปรก” (dirty money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรม เพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือที่เรียกกันว่า “เงินสะอาด” (clean money) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำอันผิดกฎหมายโดยผ่านขั้นตอนของการโอนและธุรกิจต่างๆ เพื่อให้จำนวนผลประโยชน์เดียวกันดังกล่าวกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” เป็นเล่ห์เหลี่ยม เพื่อการสร้างและปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาล ซึ่งมีที่มาจากการประกอบอาชญากรรมต่างๆ เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการหลีกเลี้ยงภาษี เป็นต้น⁶

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ อาชญากรรมเศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ทั้งนี้ เพราะผู้กระทำผิดกฎหมายซึ่งส่วนมากเป็นผู้ค้ายาเสพติดไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำ ความผิดของตน นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนสภาพกลายเป็น “เงินสะอาด” แล้ว ผู้ค้ายาเสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด และคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมดังกล่าวของตนได้อีกด้วย⁷

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมาย⁸

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยน แปรสภาพเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

⁶ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้าที่ 8-9.

⁷ ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่, สำนักเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 1-2.

⁸ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์, “การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), หน้า 44.

และยังหมายความรวมถึงไปถึงการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย⁹

2.1.2 รูปแบบของการฟอกเงิน¹⁰

1. การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตนั้นติดตัวหรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ แต่โดยที่การโยกย้ายเงินสดที่ได้รับจากการค้ายาเสพติดหรืออาชญากรรมอื่น ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากมีจำนวนมากและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมาก ๆ อาจถูกเพ่งเล็งได้ง่าย นอกจากนี้ทางการของบางประเทศยังมีมาตรการกำกับควบคุมการทำธุรกิจด้วยเงินสดอย่างเข้มงวด รวมทั้งระบบการเงินของบางประเทศอาจจะไม่นิยมการใช้จ่ายหรือการทำธุรกิจโดยอาศัยเงินสด ดังนั้นการใช้เงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตจึงกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดในการทำธุรกิจด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านทางพรมแดนระหว่างประเทศโดยติดสินบนเจ้าพนักงานซึ่งเป็นการเสี่ยงภัยอย่างมาก

2. การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงิน ซึ่งการฝากเงินมักจะใช้นามแฝงหรือใช้ชื่อปลอมเพื่อไม่ให้สามารถสืบสาวหาเจ้าของที่แท้จริงได้ นิยมใช้ในประเทศที่ไม่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชี และไม่มีการรายงานถึงธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูงอันเป็นจุดอ่อนและทำให้เกิดความสะดวกในการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงินได้

3. การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบการเงินของประเทศนั้น และโอนเงินกลับไปสู่ผู้ค้ายาเสพติดหรือ อาชญากรโดยวิธีต่างๆเช่น โดยทางโทรคมนาคม (Wire Transfer) เป็นต้น เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นจุดอ่อนของประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องการนำส่งเงินสดออกนอกประเทศ

⁹ สีหนาท ประยูรรัตน์, เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 2.

¹⁰ ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่, สำนักเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 1-2.

4. การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า

เป็นการที่ผู้ค้ายาเสพติดหรืออาชญากรปกปิดแหล่งที่มาและความเป็นเจ้าของเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ด้วยการจัดตั้งหรือซื้อกิจการในต่างประเทศ เช่น ในประเทศที่เป็นเขตปลอดภาษี เป็นต้นแล้วให้กิจการของตนในประเทศกักยืมเงินหรือซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าวในราคาแพงกว่าปกติ ทั้งนี้ เพื่อให้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายถูกใช้จ่ายหมุนเวียนระหว่างกิจการทั้งสองแห่งดังกล่าว

5. อื่นๆ

นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีวิธีการอื่นๆอีกมาก เช่น นำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลขาดทุนแต่ธุรกิจมีรายรับเป็นเงินสด เช่น โรงแรม กิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภัตตาคาร ร้านค้าปลีก เป็นต้น ซึ่งต่อไปธุรกิจเหล่านี้ก็จะฟื้นขึ้นเพราะอาศัยดอกผลจากเงินผิดกฎหมายดังกล่าว หลังจากนั้นจึงค่อยถ่ายเทเงินออกไปใช้ หรือการนำเงินไปซื้อตราสารที่โอนเปลี่ยนมือได้ ซึ่งตราสารนั้นไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก ทำให้ยากแก่การสืบหาผู้ที่ซื้อและผู้รับเงินตามตราสารนั้น นอกจากนี้แล้วปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การโอนเงินในระบบสื่อสารทางอากาศมีการควบคุมน้อยกว่าการโอนเงินสด การโอนเงินต่างๆจะมุ่งเน้นที่ความเร็วแต่ประการเดียว พนักงานโอนเงินจะไม่รู้จักลูกค้า และไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการโอนเงิน ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงอาจเป็นช่องทางหลบซ่อนเงินผิดกฎหมายหรือการทุจริตของนักฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

2.1.3 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน¹¹

1. จากวงการเมือง

การเมืองเป็นที่มาของผลประโยชน์ระดับชาติ ซึ่งจะมีผลประโยชน์ที่มีใช้ตัวเงินรวมทั้งเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริตไหลเวียนเข้ามามากมาย เพราะฉะนั้นเงินและผลประโยชน์ที่ได้มาทางการเมืองโดยไม่สุจริตจึงเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการฟอกเงิน

2. เงินที่ได้จากการฉ้อโกง

บุคคลหรือนิติบุคคลบางรายมีวิธีหาเงินโดยไม่ชอบหลายวิธี เช่น การเล่นแชร์ลูกโซ่ หรือวิธีการหลอกลวง ให้มาร่วมลงทุนเพื่อหวังกำไรที่เป็นไปไม่ได้หรือเก็งกำไรจากการเล่นหุ้นของสถาบันการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-4.

3. เงินจากวงการพนัน

วงการพนันต่างๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายมีเงินเดินสะพัดมากมาย แหล่งนี้จึงเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดเงินเป็นจำนวนมาก เงินที่ได้จากวงการพนันเป็นเงินที่จะต้องนำไปฟอกเช่นเดียวกันแต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเงินจากแหล่งนี้ผิดกฎหมายทั้งหมด เพียงแต่ไม่ต้องการเปิดเผยว่ามีจำนวนเท่าไร

4. เงินจากการค้ายาเสพติด

แหล่งเงินจากการค้ายาเสพติดเป็นแหล่งใหญ่ที่สุดถือเป็นเงินที่สกปรกที่สุด และมีจำนวนเพิ่มขึ้นตลอดเวลาซึ่งเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบ

5. เงินสินบน

คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการรับสินบน หรือการรับสินบนเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไปถึงแม้ว่าการรับสินบนนั้นจะถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำจับหรือสินน้ำใจที่ได้จากการทำอะไรให้แล้วมีค่าตอบแทน ดังนั้นจึงมีการนำเงินสินบนมาฟอกเช่นเดียวกัน

6. เงินจากบริษัท

บริษัทใหญ่ๆ ที่มีรายได้เป็นจำนวนมาก เช่น บริษัทน้ำมัน บริษัทแร่และทรัพยากรธรรมชาติเป็นบริษัทที่ถูกกฎหมายแต่ไปตั้งอยู่ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เช่น ประเทศแถบละตินอเมริกาหรือประเทศที่ด้อยพัฒนาในอาฟริกา บางประเทศ จึงมีการนำเงินที่ได้จากประเทศเหล่านี้ไปไว้ยังแหล่งอื่นเพื่อปิดบังที่มาและจำนวนเงิน

7. เงินส่วนตัวที่ต้องปกปิด

เป็นเงินที่ต้องนำมาฟอกด้วยเหตุผลส่วนตัว เช่น เงินมรดกซึ่งจะกันไว้เพื่อไม่ให้ญาติพี่น้องรับรู้ หรือเงินที่กันไว้เพื่อสร้างฐานอำนาจหรือผลประโยชน์ให้บุคคลใดหรือคนกลุ่มใดโดยเฉพาะ

8. เงินจากกลุ่มเศรษฐกิจ

เป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย เช่น เงินที่ได้มาจากการรับสัมปทาน ได้แก่ การได้สัมปทานผูกขาด หรือการได้สัมปทานในบางเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อันหมายถึงเงินที่บุคคลเหล่านี้รับหรือจ่ายไปอย่างผิดกฎหมายจากสัมปทานนั้น

9. เงินจากรัฐ

เงินที่รัฐหรือประเทศต่างๆเป็นเจ้าของนำไปเก็บไว้เพื่อเอาไปทำการอื่นต่อไปโดยไม่อยากให้ใครรู้ที่มาและที่ไปของจำนวนเงิน เช่น เงินค่าน้ำมัน เงินราชการลับ เงินค่าสัมปทานต่างๆ เป็นต้น

10. เงินนอกระบบอื่นๆ

หมายถึงเงินที่ได้มาจากทางอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

2.1.4 สถานที่สำหรับฟอกเงิน

1. ธนาคารประเทศสวิตเซอร์แลนด์

เนื่องจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์มีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด แต่ทั้งนี้ถ้าธนาคารสวิสเห็นว่า มีการร้องขอจากรัฐบาลแหล่งที่มาของเงินที่มีที่มาผิดปกติก็จะเปิดเผยถึงที่มาของเงินเช่นกัน

2. สถาบันการเงินในหมู่เกาะแคริบเบียน

ประเทศหมู่เกาะเหล่านี้ทั้งที่เคยเป็น และเป็นอาณานิคมของประเทศทางยุโรป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์และสเปน มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักแต่เนื่องจากระยะหลังผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำขายไม่ได้ราคา รวมทั้งเป็นสถานที่อยู่ใกล้กับแหล่งเงินที่ใหญ่ที่สุดของโลก คือ สหรัฐอเมริกา จึงเปลี่ยนมาเป็นแหล่งบริการฟอกเงิน

3. ประเทศเล็กๆในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักเป็นที่แน่นอน

การฟอกเงินของประเทศแถบนี้ บางครั้งกฎหมายเพียงแต่ปิดบังแหล่งที่มาและผู้ฝากและจำนวนเงินเท่านั้นไม่ได้เป็นการฟอกเงินอย่างจริงจัง แต่เป็นเพราะว่าประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นมาบำรุงประเทศได้อย่างพอเพียง จึงใช้วิธีการเป็นสถานที่ฟอกเงินจากแหล่งต่างๆเช่น เงินจากการพนัน เงินรายได้จากบริษัทจดทะเบียนที่หนีภาษี เป็นต้น ประเทศต่างๆเหล่านี้ได้แก่ โมนาโก ไลบีเรีย เป็นต้น

4. ประเทศแถบศูนย์กลางการเงิน

ประเทศต่างๆบริเวณศูนย์กลางการเงิน เช่น ในแปซิฟิกตอนใต้มีหมู่เกาะสำหรับบริการเงินที่ต้องฟอกจากเอเชียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็กๆหลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศสหรืออังกฤษที่เรียกว่า เกาะไอร์แลนด์ออฟมันด์ เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

บางเกาะหรือประเทศที่มีฐานะอิสระบางประเทศที่เดิมเป็นอาณานิคม เช่น ยิบเบรตามอลตา และประเทศตามหมู่เกาะใหญ่น้อยต่างๆ

5. บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

แหล่งการพนันส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาตามแหล่งที่ไม่สามารถพัฒนาสถานที่นั้น ให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่เคยมีเศรษฐกิจซบเซาเนื่องจากผู้คนมีความนิยมเปลี่ยนไป ซึ่งแหล่งการพนันจะเป็นที่ล้างเงินให้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

6. ตลาดหุ้น

เป็นแหล่งที่เงินเปลี่ยนมือได้มาก และผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับผู้ซื้อหรือผู้ขาย เพราะหุ้นเป็นตราสารการเงินที่เปลี่ยนมือได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ช่วงที่หุ้นมีการค้าขายมากสามารถทำการฟอกเงินโดยการซื้อขายหุ้นได้เป็นจำนวนมาก หรือตลาดหุ้นที่มีลักษณะการซื้อขายที่เก็งกำไรก็จะมีช่องทางให้เกิดการฟอกเงินได้เช่นกัน

7. การค้าขายที่ดิน

ที่ดินเป็นทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ถึงแม้จะช้าแต่มีปริมาณมาก และเป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงินในประเทศที่ยังไม่ค่อยพัฒนา เพราะที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้และไม่สามารถขโมยได้ จึงมีการซื้อขายเปลี่ยนมือเป็นจำนวนมาก และราคาซื้อขายจะขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายเป็นสำคัญ ดังนั้น วิธีที่ให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยการซื้อขายที่ดินในราคามิตรภาพ หรือการให้ค่านายหน้าซื้อขายที่ดินก็เป็นกระบวนการฟอกเงินอันหนึ่งเช่นกัน

8. สินทรัพย์มีค่าทุกชนิด

แหล่งฟอกเงินเหล่านี้ ได้แก่ สงหริมทรัพย์มีค่า เช่น อัญมณีต่างๆซึ่งมีการซื้อขายให้แก่กันในราคามิตรภาพหรือการให้ด้วยสินน้ำใจอันเป็นสาเหตุแห่งการคอร์รัปชันและเป็นที่มาของการฟอกเงินต่อไป

9. การเปลี่ยนแปลงเงินสกุลอื่นๆ

ปัจจุบันมีประเทศที่เปิดเสรีด้านการเงินมากขึ้น ทำให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไปอย่างลำบากส่งผลให้การแลกเงินเพื่อส่งไปยังต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้น และมีจำนวนมากว่าแต่ก่อน ประกอบกับการบริการสมัยใหม่ เช่น การใช้บัตรเครดิตเป็นเงินสดในอีกประเทศหนึ่ง นับเป็นกลไกอีกวิธีหนึ่งของการฟอกเงิน

10. การฟอกเงินโดยให้ผู้อื่นถือสินทรัพย์และรับเงินแทน

เป็นการมอบสินทรัพย์ให้ผู้อื่นไว้วางใจซึ่งมิใช่ญาติพี่น้องดูแล โดยมีได้ทำนิติกรรมใดๆด้วยความไว้วางใจเมื่อเจ้าของทรัพย์เสียชีวิตลงอย่างกระทันหันและมีได้กระทำการใดๆไว้ล่วงหน้า เงินจำนวนนั้นจะถูกนำมาฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องเป็นของตนเองต่อไป

ในปัจจุบันได้พบแหล่งฟอกเงินแห่งใหม่คือ ในแหล่งสถาบันการเงินและธุรกิจการเงินในหมู่เกาะ VERGIN ISLAND, หมู่เกาะ CAYMAN ISLAND¹² และหมู่เกาะนารู

2.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการทำธุรกรรมทางการเงินในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.2.1 ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือไอที (Information Technology : IT)

คือ เทคโนโลยีที่ใช้เพื่อจัดการ จัดหา ประมวล จัดเก็บ เรียกใช้ แลกเปลี่ยน หรือเผยแพร่สารสนเทศด้วยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ หรือการนำข้อมูลสารสนเทศไปปฏิบัติตามเนื้อหาของข้อมูลนั้นๆเพื่อบรรลุเป้าหมายของผู้ใช้ ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงประกอบด้วย เทคโนโลยีใหม่ๆหลายด้าน เช่น เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งรวมถึงฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และฐานข้อมูลเทคโนโลยี โทรคมนาคม ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีระบบสื่อสารทั้งแบบมีสายและไร้สาย ตลอดจนการสื่อสารในระบบ multi-media and interactive system เทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆซึ่งรวมถึงสารกึ่งตัวนำเส้นใยแก้วนำแสงโทรทัศน์ความคมชัดสูง (HDTV) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) CAD/CAM และ Office Automation เป็นต้น¹³

เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือไอที (Information Technology : IT)

คือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ประมวลผล และเผยแพร่สารสนเทศ ซึ่งรวมแล้วก็คือเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม หรือ Computer and Communications ที่นิยมเรียกย่อๆว่า C&C อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มที่จะนับ

¹² เมธี กุศลสร้าง, "กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน", หน้า 18-20.

¹³ บัณฑิต หลิมสกุล, "ผลกระทบต่อกฎหมายธุรกิจและการค้าระหว่างประเทศในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้," วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 (พฤศจิกายน 2539) : 105-118.

เทคโนโลยีด้านอื่นๆที่เป็นองค์ประกอบของ C&C และที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย เช่น เทคโนโลยีไมโครอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีระบบอัตโนมัติ เทคโนโลยีการพิมพ์ เทคโนโลยีสำนักงานอัตโนมัติ เทคโนโลยีการศึกษา¹⁴

จากนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยเทคโนโลยีสำคัญหลายสาขาด้วยกัน คือ¹⁵

1. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

คือระบบคอมพิวเตอร์อันประกอบด้วยฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และข้อมูล

2. เทคโนโลยีซอฟต์แวร์

ซอฟต์แวร์ระบบที่สำคัญก็คือระบบปฏิบัติการ (Operating System) ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้กับเครื่องหรือฮาร์ดแวร์ งานหลักของระบบปฏิบัติการก็คือจัดการดูแลข้อมูลของผู้ใช้ จัดการหน่วยความจำ จัดการนำโปรแกรมของผู้ใช้เข้าทำงาน และควบคุมอุปกรณ์ต่างๆที่เชื่อมต่อบนคอมพิวเตอร์

3. เทคโนโลยีระบบเครือข่าย

การใช้งานคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันนี้มีแนวโน้มไปสู่ระบบเครือข่ายคือจัดให้ผู้ใช้คอมพิวเตอร์สามารถสื่อสารติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้ ในเวลานี้อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

3.1 ระบบเครือข่ายบริเวณเฉพาะที่ (Local Area Network หรือ ระบบ LAN) เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กที่ต่อเชื่อมคอมพิวเตอร์กับอุปกรณ์ไม่มากนัก และมักจะอยู่ในอาคารเดียวกัน

3.2 ระบบเครือข่ายบริการกว้าง (Wide Area Network หรือ WAN) เป็นระบบเครือข่ายที่มีคอมพิวเตอร์กระจายอย่างกว้างขวางทั่วประเทศหรืออาจจะข้ามประเทศก็ได้ ระบบแวนในประเทศไทยยังอยู่ในระยะขั้นต้นและมีหน่วยงานเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นที่พัฒนาระบบแวนขึ้นใช้ได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ ระบบ WAN แบบหนึ่งคือ อินเทอร์เน็ตซึ่งจะกล่าวถึงในภายหลัง

¹⁴ ครรชิต มัลย์วงศ์, ทัศนะไอที (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ), หน้า 77.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 77-115.

3.3 ระบบ Client/Server หรืออาจจะเรียกเป็นภาษาแบบง่าย ๆ ว่า ระบบเครือข่ายแม่ลูกผูกพัน คือต้องมีคอมพิวเตอร์ตัวหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ ซึ่งจะเรียกคอมพิวเตอร์ตัวนี้ว่า Server หรือ เครื่องแม่ข่าย ส่วนคอมพิวเตอร์ตัวที่ขอบริการนั้นเรียกว่า Client หรือ เครื่องลูกข่าย ตัวอย่างบริการที่เป็น Client/Server Model เช่น World Wide Web คอมพิวเตอร์ตัวแม่ข่าย เรียกว่า Web Server ส่วนคอมพิวเตอร์ลูกข่าย เรียกว่า Web Browser

4. ระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation หรือ OA)

เป็นแนวคิดในการนำระบบเครือข่ายมาใช้เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สำนักงานต่างๆ และผนวกด้วยซอฟต์แวร์สำหรับช่วยงานในสำนักงาน

5. ระบบประมวลผลข้อมูล

เป็นการประยุกต์คอมพิวเตอร์แบบเก่าที่มีผู้ใช้มานานแล้วงานประมวลผลข้อมูลนั้น เน้นที่การบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยการบันทึกจะถูกเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูลเพื่อนำไปประมวล (Process) ให้เป็นเอกสารธุรกิจ

6. ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange : EDI)

เป็นการส่งเอกสารธุรกิจหรือข้อมูลเป็นสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ จากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่งโดยผ่านทางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

7. ทางด่วนข้อมูล (Information Superhighway)

เป็นการเชื่อมโยงบ้าน โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่ทำงาน ห้องสมุด ฯลฯ เข้าด้วยกันโดยใช้เส้นใยแก้วนำแสง (Optical Fiber) ที่มีความเร็วสูง

8. ระบบ Internet

จะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

2.2.2 ความหมายของอินเทอร์เน็ต

มาจากคำว่า interconnected networks เป็นระบบการสื่อสารซึ่งเกิดขึ้นจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ที่เรียกว่า ARPANet ซึ่งเกิดขึ้นในปี 1969 และเลิกใช้แล้วในปัจจุบัน การที่รัฐบาลและมหาวิทยาลัยต่างๆในสหรัฐอเมริกาใช้เครือข่ายนี้ ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายคอมพิวเตอร์อื่นๆขึ้น และได้รับการพัฒนาในแง่ขนาดและความสลับซับซ้อนจนกลายเป็นอินเทอร์เน็ต ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นเครือข่ายของเครือข่าย (network of networks)

จะเห็นได้ว่าความหมายของอินเทอร์เน็ต คือ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ หรืออาจเรียกว่าเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ทั่วโลก ให้สามารถติดต่อส่งผ่านข้อมูลกันได้ตลอดเวลา โดยมีรูปแบบในการรับส่งข้อมูลเป็นมาตรฐานอย่างเดียวกัน คือ โพรโตคอล TCP/IP เป็นเครื่องมือในการติดต่อระหว่างกันไม่ว่าผู้ที่ติดต่ออยู่ในเครือข่ายจะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ชนิดใด ทำให้การติดต่อเป็นสากล และการส่งผ่านข้อมูลระหว่างกันทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อประสม (Multimedia) ประกอบด้วยตัวอักษร ภาพ และเสียง จากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งของโลกได้ในเวลาที่รวดเร็ว ลดข้อจำกัดด้านระยะเวลาและระยะทางในการติดต่อสื่อสารให้หมดไป¹⁶

บริการบนอินเทอร์เน็ต มีดังต่อไปนี้¹⁷

1. บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ e-mail)

บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นระบบส่งข้อความ (message) จากต้นทางไปยังปลายทาง โดยใช้ Simple Mail Transfer Protocol (SMTP) โพรโตคอลนี้ใช้หลักการ spooling คือข้อความที่ต้องการส่งจะถูกเก็บเข้าคิวไว้ใน spooler เพื่อส่งต่อไปยังสถานีปลายทาง หากไม่สามารถส่งได้ก็อาจลองใหม่อีก แต่เมื่อพยายามส่งแล้วหลายครั้งไม่สำเร็จ ข้อความก็จะถูกส่งกลับมายังต้นทาง หรือทิ้งไปเลยก็ได้

¹⁶ ศูนย์คอมพิวเตอร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง Internet, 14-18 ธันวาคม 2541, หน้า 2.

¹⁷ เลอสรร ธนสุกาญจน์, จิตตภัทร เครือวรรณ, สุธรรม อยู่ในธรรม, กฎหมายสำหรับบริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541), หน้า 46-55.

เนื่องจากโปรโตคอลที่ใช้ในการรับส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการรักษาความปลอดภัยโดยเฉพาะ ผู้ไม่ประสงค์ดีอาจแก้ไขคัดแปลงชื่อและที่อยู่ของตนเองเป็นของผู้อื่น แล้วส่งข้อความที่เป็นเท็จหรือสร้างความตกใจหรือขู่เข็ญ หรือหมิ่นประมาท ฯลฯ ไปยังบุคคลอื่น ๆ ได้

ในขณะที่ข่าวสารกำลังถูกส่งจากต้นทางไปยังปลายทาง และหากข่าวสารมีความยาวไม่มากนัก หรือผู้ลักลอบเฝ้าฟังสัญญาณ กระทำการที่ gateway หรือในบริเวณใกล้เคียงก็อาจดักฟังสัญญาณข่าวสารได้ทั้งฉบับ

2. บริการพิมพ์สนทนากลุ่ม (Internet Relay Chat หรือ IRC)

เป็นบริการสนทนาที่ใช้การพิมพ์โต้ตอบกันได้เกือบจะทันทีโดยผู้สนใจซึ่งอยู่บนอินเทอร์เน็ตอยู่แล้วสามารถเข้าร่วมวงสนทนาได้ด้วย

เนื่องจากการสนทนาดังกล่าว ซึ่งอาจมีผู้ร่วมสนทนาตั้งแต่สองคนถึงเป็นจำนวนมากในขณะใดขณะหนึ่ง จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดปัญหาเหมือนกับการสนทนาปกติ หากผู้ร่วมสนทนาไม่เคารพกติกา หรือไม่มีมารยาท เช่นการใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ การดูหมิ่น การหมิ่นประมาท

3. กลุ่มความสนใจเฉพาะ (Usenet newsgroups)

Usenet เป็นชื่อย่อมาจาก User's Network ซึ่งมีจุดเริ่มต้นใน ค.ศ. 1979 จากความต้องการของผู้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในระบบ Unix ที่จะติดต่อส่งข่าวสารกันเอง อันนับว่าเป็นบริการที่เริ่มต้นจากผู้ใช้ โดยผู้ใช้ แต่ยังคงติดต่อกันผ่านทางสายโทรศัพท์ ต่อมาเมื่อมีจำนวนกลุ่มคนมากขึ้น การส่ง newsfeed ต้องเสียค่าใช้จ่าย คือค่าโทรศัพท์ทางไกลมากขึ้นเรื่อยๆ จึงได้มีผู้หาทางส่ง newsfeed ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ลักษณะการใช้งานของ Usenet newsgroups นั้นค่อนข้างเหมือน electronic bulletin board หรือ BBS ในสมัยก่อน ผู้ใช้สามารถเลือกกลุ่มที่ตนสนใจซึ่งในปัจจุบันมีประมาณ 4,000 กลุ่ม เพื่อส่งข่าวสารไปให้ผู้อื่นที่มีความสนใจเหมือนกันได้ดู หรือดูข่าวสารที่มีผู้ส่งมาไว้ใน newsgroup นั้น

เนื่องจากลักษณะการใช้งานที่เหมือนกับ electronic bulletin board นี้เอง ทำให้ Usenet newsgroup อาจมีปัญหาทางกฎหมายคล้ายคลึงกับ electronic bulletin board เช่น ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญา การหมิ่นประมาท

4.การหาตัว (Finger)

เป็นบริการสำหรับหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้ หรือหาว่าผู้ใช้กำลังอยู่บนอินเทอร์เน็ตหรือไม่ หรือหาว่าคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งบนอินเทอร์เน็ตมีผู้ใช้รายใดกำลังเปิดเครื่องอยู่บ้าง

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้แบ่งได้เป็นสามส่วน คือ ชื่อ/สังกัดของผู้ใช้ ข้อมูลการต่อเข้าระบบของผู้ใช้ และข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งปกติผู้ใช้เป็นผู้เขียนไว้เองเพื่อให้สาธารณชนเรียกดูได้

5.การเข้าถึงคอมพิวเตอร์ระยะไกล (Telnet)

เป็นบริการที่ทำให้โปรแกรมบนคอมพิวเตอร์ต้นทาง สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่างๆในคอมพิวเตอร์อีกเครื่องหนึ่ง ในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์จากระยะไกล รหัสผ่าน (password) อาจถูกดักฟังได้โดยวิธีต่างๆกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

6.การรับส่งแฟ้มข้อมูล (FTP)

โปรโตคอลการรับส่งแฟ้มข้อมูลสามารถทำให้ผู้ใช้ telnet ไปที่เครื่องปลายทางโดยอัตโนมัติ และ upload หรือ download แฟ้มข้อมูลระหว่างเครื่องปลายทางกับเครื่องต้นทาง หรือ download แฟ้มข้อมูลไปยังเครื่องที่สามได้

ในหลายกรณีเจ้าของข้อมูลมีความประสงค์ให้ผู้อื่นเข้ามาทำสำเนาแฟ้มข้อมูลไปได้ จึงตั้งชื่อ account name ว่า "anonymous" (นิรนาม) และให้ผ่านเข้าเครื่องได้โดยใช้รหัสผ่านเป็น electronic mail ของผู้ต้องการข้อมูลเอง ข้อมูลที่เจ้าของข้อมูลจัดเตรียมไว้ให้นี้ ส่วนมากเป็นข้อมูลที่ไม่มีปัญหา แต่มีส่วนน้อยที่อาจมีปัญหากฎหมายได้ทั้งกับเจ้าของข้อมูล เจ้าของ account และผู้ download ข้อมูลไป ตัวอย่างของข้อมูลดังกล่าวได้แก่

- รูปภาพที่เสื่อมเสีย
- งานที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์
- ข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าของบุคคลที่สาม
- คอมพิวเตอร์โปรแกรมที่สหรัฐอเมริกาห้ามส่งออกนอกประเทศ

7.ระบบการค้นหาข้อมูล (Archie หรือ Gopher)

เป็นบริการช่วยค้นหาข้อมูลจาก anonymous FTP sites โดยที่ผู้ใช้ต้องเรียกผ่านอินเทอร์เน็ตเข้าไปที่ Archie server ตัวใดตัวหนึ่งแล้วพิมพ์ search string

8.บริการสารสนเทศพื้นที่กว้าง (Wide Area Information Services หรือ WAIS)

WAIS เป็นระบบค้นหาสารสนเทศจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากบริษัท Thinking Machines แต่ต่อมาได้แยกตัวออกเป็น WAIS, Inc. WAIS สืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต โดยใช้คอมพิวเตอร์แบบขนานซึ่งระบบนี้รับคำสั่งสืบค้นเป็นภาษามนุษย์ได้ ทั้งยังมีความรวดเร็วมากทีเดียว

9.โทรศัพท์โทรภาพและโทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet Phone)

ผู้ใช้ที่ต่อเข้าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่าน ethernet หรือผ่านสายโทรศัพท์โดยใช้โปรโตคอล SLIP หรือ PPP สามารถหาซอฟต์แวร์สำหรับโทรศัพท์ทางไกลโต้ตอบกันสองคน หรือมากกว่านั้น (teleconference) มาใช้ได้จากหลายผู้ผลิต

ในปัจจุบัน Internet Phone ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้างในด้านคุณภาพของเสียงและภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเชื่อมต่อผ่านสายโทรศัพท์แล้ว จะไม่สามารถเห็นภาพเคลื่อนไหวได้ในลักษณะ live video หรือในบางซอฟต์แวร์จะใช้ตัวการ์ตูนบนจอภาพ แทนที่ภาพคนจริงๆ เพื่อนำ bandwidth ของสายไปใช้ในการทำให้เสียงพูดชัดเจนที่สุด

10.เกมส์สำหรับเล่นบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Multi-User Dungeon, Multi-Dimension หรือ MUD)

ในปัจจุบัน มีเกมส์ที่ผู้เล่นหลายคนสามารถร่วมเล่นด้วยกันจากทุกมุมโลกโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งแต่ไหนแต่ไรมาต้องพิมพ์เข้าไปเป็นตัวหนังสือ ปัญหาของเกมส์ประเภทนี้ คือผู้เล่นบางคนอาจจะเสพติดได้ โดยจะมีเวลาการเล่นเกมส์มากขึ้นเรื่อยๆ

ในปัจจุบันและอนาคต เกมส์ประเภทนี้จะไม่ใช่เฉพาะการพิมพ์เป็นตัวหนังสือ แต่จะมีรูปภาพ มีเสียง ตลอดจนภาพเคลื่อนไหว และ virtual reality ซึ่งอาจทำให้การเสพติดรุนแรงขึ้นอีก ในกรณีที่เกมส์มีลักษณะเป็นมัลติมีเดียก็อาจมีปัญหากฎหมายติดตามมาเหมือนกับมัลติมีเดียทั้งหลาย เรื่องหลักๆคือการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานบางส่วนที่นำมาประกอบกันเป็นมัลติมีเดีย ซึ่งในปัจจุบันบริษัทมัลติมีเดียต่างๆได้พยายามใช้งานที่พนักงานของบริษัทเองเป็นผู้สร้างสรรค์ โดยมีสัญญากับทางบริษัทว่าบริษัทเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว

2.2.3 ลักษณะและวิธีการของการทำธุรกรรมทางการเงินโดยใช้เครือข่าย

อินเทอร์เน็ต

จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าไปมีบทบาทในทุกกิจกรรมของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกิจ การศึกษา การให้บริการด้านต่างๆ เช่นการให้บริการจองเที่ยวบินผ่านทางคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังได้มีการนำเอาเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการให้บริการทางการเงินอีกด้วย ได้แก่การให้บริการของธนาคารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการให้บริการเกี่ยวกับการทำธุรกรรมระหว่างธนาคาร กับลูกค้าในเรื่องของการฝากเงิน ถอนเงิน หรือโอนเงิน โดยลูกค้าไม่ต้องไปรับบริการโดยตรงที่ธนาคาร แต่สามารถทำธุรกรรมดังกล่าวได้โดยผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

นอกจากบริการต่างๆที่ทางธนาคารได้ให้บริการแก่ลูกค้าแล้ว ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยียังได้พัฒนาไปจนถึงขั้นการทำการค้าขายผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอีกด้วย ซึ่งรู้จักกันในชื่อของ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce หรือ E-Commerce) เมื่อการพาณิชย์ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น สื่อในการชำระเงินแบบเดิม ซึ่งได้แก่ เงินสด และเช็ค ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของการทำธุรกรรมดังกล่าวได้ จึงได้มีการพัฒนาสื่อการชำระเงินสมัยใหม่เพื่อใช้ชำระค่าสินค้าและบริการบนอินเทอร์เน็ต ดังนี้¹⁸

1. การใช้บัตรเครดิต

การใช้บัตรเครดิตบนอินเทอร์เน็ตมีความเสี่ยง 2 ประการ คือ ความเสี่ยงที่ข้อมูลบัตรเครดิตจะถูกลักลอบเปลี่ยนแปลง แก้ไข และความเสี่ยงที่ผู้รับบัตร ไม่สามารถยืนยันตัวตนที่แท้จริงของเจ้าของบัตรได้ เพื่อเป็นการควบคุมความเสี่ยงประการสำคัญดังกล่าวมานี้ ผู้พัฒนาเทคโนโลยีบนอินเทอร์เน็ต ได้พัฒนารูปแบบการชำระเงินด้วยบัตรเครดิตเป็นลักษณะต่างๆคือ

1.1 ระบบการใช้บัตรเครดิตของบริษัท Cyber Cash

ในระบบการใช้บัตรเครดิตในลักษณะนี้ ผู้บริโภคสามารถ download โปรแกรมสำเร็จรูปมาไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของตน โดยโปรแกรมสำเร็จรูปดังกล่าว จะทำหน้าที่เสมือนกระเป๋าใส่บัตรเครดิต ซึ่งผู้บริโภคสามารถลงทะเบียนข้อมูลบัตรเครดิตไปต่างๆของตนไว้ในโปรแกรมสำเร็จรูปนี้ ซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะถูกเข้ารหัส หรือลงลายมือชื่อดิจิทัลด้วยกุญแจส่วนตัว (Private Key) ของลูกค้าโดยที่กุญแจที่ใช้ถอดรหัสและตรวจสอบลายมือชื่อดิจิทัล (Public Key) จะถูกสร้างโดยอัตโนมัติ และ Cyber Cash จะเป็นผู้เก็บรักษา

¹⁸ www.dbe.moc.go.th MOCNEWS:Paym.html (19 January 2000).

กฎหมายสาธารณะนี้ไว้ทำนองเดียวกับร้านค้าที่รับชำระเงินด้วยวิธีการดังกล่าว เมื่อผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าตามที่ตนต้องการและเลือกใช้ข้อมูลบัตรเครดิตใบใดใบหนึ่ง ก็จะส่งเป็นข้อมูลที่เข้ารหัสผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปยังร้านค้า เมื่อร้านค้าได้รับข้อมูลดังกล่าวจะต้องส่งต่อ (forward) ข้อมูลการชำระเงินซึ่งลงลายมือชื่อดิจิทัลของร้านค้ากำกับไว้พร้อมนี้ไปยัง Cyber Cash Gateway เมื่อ Cyber Cash ได้รับข้อมูลดังกล่าว จะตรวจสอบตัวตนของทั้งผู้บริโภคและร้านค้า ถ้าตรวจสอบแล้วยืนยันตัวตนได้ถูกต้อง Cyber Cash จะจัดส่งข้อมูลบัตรเครดิตไปขออนุมัติการใช้บัตรเครดิตกับธนาคารเจ้าของบัตร จะเห็นว่าในระบบดังกล่าวนี้ ร้านค้าจะไม่สามารถรู้ข้อมูลบัตรเครดิตของผู้บริโภคได้เลย

1.2 ระบบ SET (Secure Electronic Transactions)

ในระบบ SET จะต่างจากระบบ Cyber Cash Gateway ตรงที่ในระบบ SET จะมีองค์กรรับรอง (Certification Authority) เป็นผู้เก็บรักษากฎหมายสาธารณะของ Party ต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ระบบ Cyber Cash นั้น Cyber Cash จะเป็นผู้เก็บรักษากฎหมายสาธารณะไว้ ดังนั้นในระบบ SET การชำระเงินและการติดต่อสัมพันธ์ระหว่าง Party ต่างๆนั้นจะไม่มีบุคคลที่สามเช่นในระบบ Cyber Cash มาเกี่ยวข้อง แต่ทุกๆ Party จะยืนยันตัวตนและรับรองตัวตน โดยระบบการเชื่อใจ (Trust System) ระหว่างกัน โดยการตรวจสอบกฎหมายสาธารณะกับองค์กรรับรอง (CA) ก่อนที่จะทำธุรกรรมบนอินเทอร์เน็ต ผู้บริโภค ร้านค้า และธนาคารต่างจะต้องสร้างกุญแจส่วนตัวและกฎหมายสาธารณะไว้โดยฝากกฎหมายสาธารณะไว้กับ CA เมื่อลูกค้าส่งข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าและข้อมูลการชำระเงินมายังร้านค้า ร้านค้าจะเปิดอ่านข้อมูลได้เฉพาะส่วนของคำสั่งการสั่งซื้อของ แต่จะไม่สามารถเปิดอ่านข้อมูลหมายเลขบัตรเครดิตได้ ร้านค้าจะต้องส่งผ่านข้อมูลบัตรเครดิตไปยังธนาคารเพื่อที่ธนาคารจะตรวจสอบ

1.3 ระบบการใช้บัตรเครดิตของ First Virtual

ในระบบการใช้บัตรเครดิตในลักษณะนี้ จะแตกต่างจาก 2 ระบบที่กล่าวมา คือจะไม่มี การส่งข้อมูลบัตรเครดิตผ่านบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเลย แต่ผู้บริโภคจะต้องลงทะเบียนกับ First Virtual เพื่อให้ได้หมายเลขประจำตัว (account ID) และแจ้งข้อมูลหมายเลขบัตรเครดิตทางโทรศัพท์หรือทางโทรสารให้แก่ First Virtual ซึ่ง First Virtual จะตรวจสอบข้อมูลบัตรเครดิตกับธนาคารผู้ออกบัตรเครดิต เมื่อผู้บริโภคต้องการสั่งซื้อ ผู้บริโภคต้องแจ้ง account ID นี้ให้แก่ร้านค้า จากนั้นร้านค้าจะติดต่อกับ First Virtual เพื่อตรวจสอบ account ID ของผู้บริโภค เมื่อ First Virtual ตรวจสอบ account ID แล้วจะส่ง E-Mail มายังผู้บริโภคเพื่อยืนยันการสั่งซื้ออีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้บริโภคสามารถตอบยืนยัน ยกเลิก หรือแจ้งว่าเป็นคำสั่งซื้อปลอม เมื่อผู้บริโภคยืนยันแล้ว First Virtual จึงจะติดต่อธนาคารผู้ออกบัตรเพื่อตัดบัญชีผู้บริโภค และ First Virtual จะโอนเงินให้แก่ร้านค้าต่อไป

1.4 การใช้บัตรเครดิตโดยเข้ารหัสข้อมูลแบบ SSL (Secure Sockets Layer)

ในการชำระเงินด้วยการส่งข้อมูลบัตรเครดิต ผ่านบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเสี่ยง คือข้อมูลบัตรเครดิต อาจถูกลักลอบเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือมีผู้ไม่ประสงค์ดี แอบดักข้อมูลไป ดังนั้น จึงมีการใช้ SSL (Secure Sockets Layer) ซึ่งเป็น Protocol ในการควบคุมความปลอดภัยของการส่งข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนสำคัญในการส่งข้อมูลบัตรเครดิตจากผู้ซื้อไปยังผู้ขาย โดยที่ SSL ให้หลักการเข้ารหัสข้อมูลแบบ Public-private key encryption ของ RSA เพื่อป้องกันการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลระหว่างทางจาก Client ไปยัง Server ในระบบเครือข่าย

2. การใช้เช็คอิเล็กทรอนิกส์

Financial Services Technology Consortium (FSTC) ได้ให้บริการเช็คอิเล็กทรอนิกส์ที่มีรูปแบบการชำระเงินคล้ายคลึงกับการใช้เช็ค ดังนี้ คือผู้บริโภคสามารถเขียนเช็คอิเล็กทรอนิกส์ที่ลงลายมือชื่อดิจิทัลของตนเองกำกับไว้และส่งคำสั่ง ซึ่งร้านค้าจะลงลายมือชื่อดิจิทัลของตนสลักหลังและนำเช็คอิเล็กทรอนิกส์นี้ไปฝากเข้ากับ FSTC ซึ่งจะเรียกเก็บเงินกับธนาคารเจ้าของเช็คผ่านระบบศูนย์หักบัญชีเช็คต่อไป

3. การใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์

3.1 Cybercoin ของบริษัท Cyber Cash

ในการใช้ Cybercoin นี้ ผู้บริโภคจะต้องจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่บริษัทโดยอาจเป็นการชำระด้วยบัตรเครดิต หรือการโอนเงินระหว่างบัญชีเข้าบัญชีบริษัท จากนั้นจำนวนมูลค่า Cybercoin ของลูกค้าจะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลของบริษัท เรียกว่า Cybercoin Account เมื่อผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าก็จะหักเงินจาก Cybercoin Account นี้ไปเรื่อยๆเมื่อมูลค่าเงินลดลง ผู้บริโภคก็สามารถเติมเงินใน Cybercoin Account นี้ใหม่ได้

3.2 Digicash

มีลักษณะเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ใช้สำหรับชำระค่าสินค้าและบริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งมีลักษณะคล้ายกับ Cybercoin แต่แตกต่างกันตรงที่ Digicash มีค่าของเงินในตัวเองนั่นคือ เมื่อผู้บริโภคจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่บริษัทแล้ว ผู้บริโภคจะมี Digicash เก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของตน ซึ่ง Digicash แต่ละหน่วยจะมีหมายเลข Serial Number กำกับอยู่ คล้ายคลึงกับที่หมายเลขธนบัตรกำกับอยู่ในธนบัตรแต่ละใบ เมื่อผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้า ก็จะจ่าย Digicash ให้แก่ร้านค้า ซึ่งร้านค้าจะตรวจสอบหมายเลข

Serial Number ของ Digicash กับบริษัทเพื่อป้องกันการปลอมแปลงหรือใช้ซ้ำ เมื่อร้านค้าได้รับการยืนยันแล้วก็จะรับ Digicash มาเพื่อเรียกเก็บเงินสดจากบริษัท Digicash ต่อไป

3.3 การใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในบัตรสมาร์ตการ์ด

บริษัท Mondex ได้ทดลองชำระค่าสินค้าและบริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยบัตร Mondex ในรูปแบบการชำระค่าสินค้าและบริการนี้ ผู้บริโภคต้องติดตั้งเครื่องอ่านบัตรสมาร์ตการ์ดเพิ่มเติม ไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของตน เมื่อผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้า จะสามารถจ่าย ชำระเงินโดยการนำบัตร Mondex มาสอดที่เครื่องรับบัตรสมาร์ตการ์ด จากนั้นเครื่องจะหักมูลค่าเงินในชิพของบัตร Mondex ส่งไปให้แก่ร้านค้าผู้รับบัตร เมื่อร้านค้าได้รับเงิน Mondex แล้วก็สามารถนำไปใช้หมุนเวียนต่อไป

2.3 รูปแบบและวิธีการของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำธุรกรรมทางการเงินและการฟอกเงินในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.3.1 ความหมายของการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Fund Transfer : EFT) หมายถึง การโอนเงินที่กระทำผ่านเครื่องเทอร์มินอล หรืออุปกรณ์สื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือสื่อบันทึกข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อสั่งให้ธนาคารพาณิชย์โอนเงินเข้าหรือออกจากบัญชี เช่นการโอนเงินทางเครื่องเทอร์มินอลผ่านพนักงานสาขา หรือสำนักงานของธนาคารพาณิชย์ การให้บริการเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการฝากและถอนเงิน (ATM) การโอนเงิน ณ จุดขาย (POS) บริการธนาคารในสำนักงาน (Office Banking) และบริการธนาคารทางโทรศัพท์ เป็นต้น¹⁹

¹⁹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, "หนังสือที่ ธปท.งก. 1230/2537 เรื่องหลักเกณฑ์การให้บริการโดยเงินทางอิเล็กทรอนิกส์," 5 กรกฎาคม 2537.

2.3.2 รูปแบบ ลักษณะและวิธีการของการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสามารถแบ่งลักษณะการโอนเงินออกได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้ คือ²⁰

1. การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มธนาคารหรือสถาบันการเงิน (Wholesale Electronic Fund Transfer)

เป็นบริการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เสนอให้แก่ธนาคาร สถาบันการเงินหรือลูกค้ารายใหญ่ เพื่อลดต้นทุนการดำเนินงานหรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เนื่องจากปัจจุบันมีการติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศ จึงต้องการความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและชำระเงิน จากลักษณะดังกล่าวทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พัฒนาระบบการชำระเงินของประเทศ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้นำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ (Financial Information Technology) คือเป็นระบบการชำระเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด ประกอบด้วย 3 ระบบได้แก่

1.1 การโอนเงินระหว่างธนาคารด้วยการโอนบัญชีเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เรียกว่า ระบบบาทเน็ต (Bank of Thailand Automated High-Value Network-Bahtnet)

บาทเน็ตเป็นเครือข่ายงานทางอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อการรับส่งข้อความทางการเงิน และคำสั่งโอนเงินระหว่างสถาบัน ที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้การโอนเงินและการติดต่อธุรกิจทางการเงินเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย²¹ บาทเน็ตมีลักษณะเป็นข่ายงานอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมโยงระหว่างสถาบันสมาชิกกับธนาคารแห่งประเทศไทยโดยใช้สายโทรศัพท์ประเภท Digital Lease Line เป็นตัวนำการสื่อสาร สำหรับตัวระบบเองนั้น Bahtnet Host Computer (BHC) จะทำหน้าที่คล้ายกับศูนย์สลับสาย (Switching Center) หรือประตู (Gate Way) ที่จะส่งผ่านคำสั่งทางการ

²⁰ สังเกต ภูฤกษ์ธนา, "ความรับผิดชอบของธนาคารเกี่ยวกับการโอนเงินโดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540), หน้า 20-25.

²¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, "ระบบบาทเน็ต", http://www.bot.or.th/bothomepage/...Payment/General/Thai_bahtnet.htm (6 July 2000).

เงินไปยังระบบบัญชีเงินฝากกระแสรายวันของธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ดำเนินการตามคำสั่งนั้น เช่น การโอนเงินหรือการสอบถามยอดบัญชี เป็นต้น นอกจากนี้ BHC ยังทำหน้าที่ส่งผ่านข้อมูลทางการเงินซึ่งสมาชิกของระบบต้องการส่งถึงกันได้ด้วย

ลักษณะสำคัญของระบบบาทเน็ต คือ²²

1. เป็นข่ายงานที่ผู้ใช้งานสามารถทำงานบน PC (Pc Base) จึงมีค่าใช้จ่ายลงทุนของสมาชิกค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ระบบยังได้ออกแบบไว้ให้ง่ายต่อการใช้งานด้วย
2. เป็นข่ายงาน Online ที่จะรับส่งคำสั่งหรือข้อความได้ทันที
3. ระบบทำงานในลักษณะ Real-time คือจะประมวลผลและส่งผลให้ทันที
4. ในการโอนเงินนั้นการดำเนินงานเป็นลักษณะที่เรียกว่า Gross Settlement คือจะประมวลผลคำสั่งที่ละรายการตามลำดับของคำสั่งที่ส่งไปยัง Bahtnet Host Computer (BHC) นั้น
5. มีความปลอดภัยสูง เพราะได้กำหนดการรักษาความปลอดภัยไว้หลายระดับ เช่นในเรื่องของ Access Control การใช้วิธีการ Message Encryption และ Message Authentication ในการสื่อสาร และการจัดทำรายงานต่างๆไว้เพื่อการตรวจสอบการใช้งานต่างๆ (Audit Trail)

ในระบบบาทเน็ต เมื่อผู้โอนได้ส่งคำสั่งโอนเงินแล้ว ระบบจะตัดบัญชีเงินฝากของผู้ส่งโอนทันที ในขณะที่เดียวกันก็นำเงินฝากเข้าบัญชีของผู้รับโอนด้วยคำสั่งโอนที่ส่งไปแล้วจะเพิกถอนไม่ได้ และถือเป็นการสิ้นสุด คือจะมีผลแน่นอน ในทันทีที่การดำเนินงานสิ้นสุดลง ทั้งผู้โอนและผู้รับโอนจะได้รับคำยืนยันในรูปของ Debit Advice และ Credit Advice ทันทีที่คำสั่งโอนเงินดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วโดยจะจัดพิมพ์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งตั้งอยู่ที่สำนักงานของตน

เนื่องจากระบบบาทเน็ต เป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยสำนักงานใหญ่กับสำนักงานใหญ่ของธนาคารสมาชิก และสถาบันอื่นซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนั้นพื้นที่ให้บริการจึงจำกัดอยู่เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น

²² ธาริษา วัฒนเกส, เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การพัฒนาระบบการชำระเงิน, สำนักงานพัฒนาระบบการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2537), หน้า 4.

แม้ว่าโดยพื้นฐานแล้วระบบบาทเน็ต จะสร้างขึ้นเพื่อการโอนเงินระหว่างธนาคาร แต่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ระบบบาทเน็ตจึงเปิดให้มีบริการหลายประเภท ได้แก่²³

1. การโอนเงินระหว่างธนาคาร

เป็นบริการที่จัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจระหว่างธนาคาร เช่น การกู้ยืมระหว่างกัน การชำระค่าซื้อขายเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น ในการโอนเงินระหว่างธนาคารด้วยระบบบาทเน็ตนั้น ทั้งธนาคารผู้โอนและธนาคารผู้รับโอนจะได้รับแจ้งรายการโอนซึ่งระบบจัดพิมพ์ให้ทันที เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการสอบยืนยันซึ่งกันและด้วย

2. การโอนเงินเพื่อบุคคลที่สาม

เนื่องจากในปัจจุบันองค์กรธุรกิจหรือประชาชนทั่วไป เมื่อต้องการจะชำระเงินให้แก่ผู้อื่นซึ่งมีบัญชีเงินฝากอยู่ต่างธนาคาร ก็ไม่สามารถจะส่งให้ธนาคารของตนโอนชำระแก่กันได้โดยตรง จึงต้องชำระด้วยเช็ค ทำให้ผู้รับเงินต้องรอจนกว่าจะเรียกเก็บเงินตามเช็คได้เสียก่อน แต่บาทเน็ตช่วยให้มีการโอนเงินเข้าบัญชีลูกค้าต่างธนาคาร โดยผู้โอนจะต้องระบุชื่อ เลขที่บัญชี ของผู้รับโอน ซึ่งมีบัญชีอยู่ที่ธนาคารอื่นให้ทราบ การโอนชำระเงินระหว่างธุรกิจจึงไม่ต้องใช้เช็คอีกต่อไป และมั่นใจได้ว่าผู้รับโอนจะได้รับเงินภายในวันเดียวกับที่ได้สั่งโอน

3. การสอบถามข้อมูลในบัญชีเงินฝาก

เป็นการให้ความสะดวกแก่สถาบันซึ่งมีบัญชีเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการบริหารเงินในบัญชี เพราะเจ้าของบัญชีสามารถเรียกดูยอดคงเหลือหรือเรียกดูความเคลื่อนไหวในบัญชีเงินฝากของตนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตลอดเวลา

4. การส่งข้อความสื่อสารระหว่างกัน

เป็นการเสริมความสะดวกในการทำธุรกิจประจำวันของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งต้องมีการยืนยันธุรกรรมระหว่างกันอยู่เสมอ ซึ่งปัจจุบันต้องใช้วิธีส่ง

²³ ธนาคารแห่งประเทศไทย, “ระบบบาทเน็ต”,

เอกสารซึ่งเสียเวลามาก แต่เมื่อใช้การติดต่อระหว่างกันด้วยบาทเนตก็จะขจัดปัญหาดังกล่าวไปได้ อีกทั้งจะมีความปลอดภัยมากขึ้นด้วย

5.การประกาศข้อความไปยังสมาชิกอื่น

ในการทำธุรกิจประจำวัน อาจมีความจำเป็นต้องประกาศแจ้งความไปยังสถาบันอื่น เช่น การประกาศเตือนให้ระมัดระวังการทุจริตบางประการ เป็นต้น ในกรณีนี้สมาชิกสามารถส่งข้อความมาให้ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศแจ้งความดังกล่าวให้สมาชิกบาทเนตทราบข้อความนี้พร้อมกันได้

บาทเนตเปิดให้บริการแก่สมาชิกในเวลาที่สอดคล้องกับเวลาเปิดทำการของธนาคารพาณิชย์ คือตั้งแต่เวลา 8.30 – 17.30 น. ของทุกวันทำการ แต่สำหรับการให้บริการแก่ลูกค้าสำหรับการโอนเงินเพื่อบุคคลที่สามนั้น ธนาคารพาณิชย์อาจจะกำหนดเวลาเปิดให้บริการได้ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ในเรื่องของระบบความปลอดภัยนั้น ระบบบาทเนตเป็นระบบที่ให้ความปลอดภัยสูงสุดเนื่องจากเกี่ยวข้องกับโอนเงินมูลค่าสูง จึงจัดให้มีรหัสลับควบคุมการสื่อสารระหว่างผู้ใช้บริการกับศูนย์ประมวลผลของธนาคาร และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

1.2ระบบการหักบัญชีเช็คด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Cheque Clearing System หรือ E.C.S)²⁴

ระบบการหักบัญชีเช็คด้วยอิเล็กทรอนิกส์ เป็นระบบที่ได้มีการพัฒนาใช้งานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดำเนินงานโดยศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานสุรวงศ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารสมาชิกศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ คือ ธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด รวมถึงธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย เฉพาะ ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และอาจจะมีธนาคารสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นอีกหากขอเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม

การดำเนินงานและโครงสร้างของระบบ ECS มีลักษณะดังนี้ คือ ธนาคารสมาชิกศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์โดยศูนย์คอมพิวเตอร์หรือศูนย์หักบัญชีของแต่ละธนาคารจะมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เชื่อมต่อออนไลน์กับสำนักงานสาขาของตน ในขณะที่ด้วยกันสำนักงานใหญ่ของธนาคารสมาชิกก็จะมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เชื่อมต่อออนไลน์กับระบบ

²⁴ เรื่องเดียวกัน.

ECS ที่ศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อสำนักงานสาขาของธนาคารสมาชิกรับฝากเช็คจากลูกค้าก็จะ encode จำนวนเงินในเช็คนั้นด้วยเครื่อง ready encode อุปกรณ์นี้จะอ่านข้อมูล ในเช็คซึ่งมี codeline เป็นรหัสมาตรฐานตามที่ศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์กำหนดข้อมูลที่บรรจุใน codeline ได้แก่ เลขที่เช็ค รหัสธนาคารและรหัสสาขา ธนาคารผู้จ่าย เลขที่บัญชีของผู้จ่ายเงิน และจำนวนเงินที่ธนาคารผู้รับฝากได้ encode เข้าไปบนตัวเช็ค ข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งไปยังสำนักงานใหญ่ ของธนาคารผู้เรียกเก็บหลังจากนั้น สำนักงานใหญ่ก็จะส่งต่อไปยังระบบ ECS ที่ศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ หากการรับฝากเช็คกระทำโดยสำนักงานใหญ่ ธนาคารผู้เรียกเก็บก็จะส่งข้อมูลเช็คที่รับฝากไปยังศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกัน

การส่งข้อมูลไปยังศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะนี้ ธนาคารผู้เรียกเก็บสามารถดำเนินการได้ตลอดเวลาทำการของธนาคาร ดังนั้น ธนาคารหรือสาขาผู้รับฝากเงินตามเช็คก็จะสามารถรับฝากเงินตามเช็คได้เกือบตลอดวันเพราะสามารถส่งข้อมูลเช็คได้ทันทีในลักษณะออนไลน์

เมื่อศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ได้รับข้อมูลเช็คที่ทะยอยส่งจากธนาคารสมาชิก ระบบ ECS จะทำหน้าที่นำข้อมูลนั้นไปประมวลผลทันทีด้วยการจัดทำดุลเรียกเก็บรายธนาคารและสะสมยอดไปเรื่อยๆตลอดวันจนกว่าจะปิดรับข้อมูล ภายหลังจากนั้นก็จัดทำดุลสุทธิเบื้องต้นให้ธนาคารสมาชิกทุกธนาคารหลังจากนั้นดุลสุทธิเบื้องต้นพร้อมรายละเอียดเช็คมูลค่าสูงจะถูกส่งกลับไปยังธนาคารสมาชิกด้วยวิธีการออนไลน์เพื่อให้ธนาคารที่อยู่ในฐานะผู้จ่ายเงินตามเช็คได้ตรวจสอบเช็คมูลค่าสูงในเวลาต่อมา เพื่อให้สามารถตอบยืนยันกลับมาภายในเวลา 45 นาที เมื่อได้รับการยืนยันแล้วหากมีการแก้ไขปรับปรุง ศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์จะปรับปรุงยอดดุลสุทธิขั้นสุดท้ายแล้วแจ้ง ให้ธนาคารสมาชิกทราบด้วยวิธีการเดิม หลังจากนั้นศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ก็จะชำระดุลสุทธิของธนาคารสมาชิกทุกธนาคาร โดยการตัดบัญชีธนาคารที่เสียดุลหรือธนาคารที่มีฐานะเป็นลูกหนี้ และนำเงินเข้าบัญชีให้ธนาคารที่ได้ดุลหรือธนาคารที่มีดุลสุทธิเป็นเจ้าหนี้โดยใช้ระบบบาทเน็ต ทุกธนาคารจะได้รับการยืนยันการตัดบัญชีและนำเงินเข้าบัญชีด้วย debit advice และ credit advice จากระบบบาทเน็ต

1.3 ระบบการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศโดย สวิฟท์ (SWIFT)

เมื่อมีการดำเนินธุรกิจต่างประเทศมากขึ้น ต้องมีการทำรายการระหว่างกันกรณีที่ลูกค้าทำรายการชำระเงินผ่านธนาคาร ก็ต้องมีการชำระเงินระหว่างธนาคารเช่นเดียวกัน ปัจจุบันการทำรายการดังกล่าวมักกระทำผ่าน SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) จัดตั้งขึ้นในรูปของ Co-operative Company ภายใต้กฎหมายของประเทศเบลเยียม ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของธนาคารทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาเครื่องมือ วิธีการและการดำเนินการรับส่งและแลกเปลี่ยนข้อความทางการเงินระหว่างธนาคารสมาชิก ปัจจุบันระบบ SWIFT เป็นระบบการโอนเงินระหว่างธนาคารสมาชิกทั่วโลก ธนาคารที่จะใช้บริการดังกล่าวได้ จะต้องเป็นสมาชิกของ SWIFT และในการทำรายการแต่ละประเภทนั้น จะต้องมีการใช้รหัส (Authenticator Key) กำกับไปด้วย ซึ่งรหัสนี้ธนาคารสมาชิกทุกธนาคารจะต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน เพื่อใช้ในการถอดรหัสรายการที่จัดส่งระหว่างกัน การทำรายการผ่าน SWIFT นี้ เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีผลต่อยอดคงเหลือในบัญชีระหว่างธนาคารสมาชิกทันที

ระบบ SWIFT ประกอบด้วยศูนย์ Regional Switching Center 5 ศูนย์ คือ เบลเยียม, เนเธอร์แลนด์, สหรัฐอเมริกา, ลักเซมเบิร์ก และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ศูนย์เหล่านี้จะเชื่อมเข้าด้วยกันและมีสำรองระบบคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเดียวกัน เพื่อให้สามารถทำงานแทนได้อย่างอัตโนมัติ ศูนย์เหล่านี้จะเชื่อมกับ Region Center ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศต่างๆผ่านสายสื่อสารระหว่างประเทศ (International Communication Lines) ข้อมูลที่จะผ่านสายการสื่อสารนี้จะมีการเข้ารหัส (Encrypted) เพื่อรักษาความปลอดภัยทุกครั้ง

2. การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยหรือระดับลูกค้า (Retail Electronic Fund Transfer)

ในระยะแรกการโอนเงินประเภทนี้ เป็นบริการแบบให้เปล่าที่ธนาคารพาณิชย์เสนอให้แก่ลูกค้า โดยมีจุดมุ่งหมายในการแข่งขันทางการตลาดของธนาคารที่เสนอรูปแบบการให้บริการประเภทใหม่ๆ แต่ต่อมาเมื่อผู้ใช้บริการมีความคุ้นเคยกับวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และธนาคารพาณิชย์มีความร่วมมือกันในโครงสร้างพื้นฐานทางสาธารณูปโภคแล้ว รูปแบบการแข่งขันจึงเปลี่ยนจากการแข่งขันทางเทคโนโลยี มาเป็นการแข่งขันในแง่คุณภาพของบริการที่แต่ละธนาคารเสนอให้แก่ลูกค้า ในขณะเดียวกันก็มีการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆทางการเงินขึ้น โดยใช้พื้นฐานทางเทคโนโลยีที่มีอยู่ เพื่อแสวงหารายได้จากค่า

บริการ ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างรายได้ของธนาคาร จากเดิมที่มีรายได้จากดอกเบี้ยสินเชื่อเป็นหลัก มาเป็นรายได้จากค่าธรรมเนียมและบริการ อันเป็นการขยายฐานรายได้ให้กว้างขึ้น นอกจากนี้บริการต่างๆยังก่อให้เกิดความสะดวกแก่ลูกค้าและจงใจให้ลูกค้าทำธุรกิจอื่น ๆ กับธนาคารมากขึ้น และสาเหตุสำคัญที่ทำให้ระบบธนาคารต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เพราะประสบกับปัญหาต้นทุนในการจ้างบุคลากรค่อนข้างสูง และมีค่าใช้จ่ายในการขยายสาขาสูงมาก การให้บริการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงช่วยผ่อนคลายน้ปัญหาดังกล่าวได้

รูปแบบของบริการประเภทนี้ ได้แก่

2.1 เครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ (Automatic Teller Machine : ATM)

ATM เป็นบริการที่ธนาคารนำเอาเครื่องคอมพิวเตอร์มาทำหน้าที่แทนบุคลากรในการฝาก-ถอนเงินสามารถให้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง การติดตั้งเครื่อง ATM สามารถทำได้ทุกสถานที่ที่ธนาคารเห็นว่าเหมาะสม สามารถกระจายจุดบริการ ATM ไปได้ทุกจุดที่ระบบการสื่อสารไปถึง โดยใช้ระบบ On-line ที่เชื่อมต่อกับศูนย์คอมพิวเตอร์ของธนาคาร นอกจากนี้ยังสามารถให้บริการเคลื่อนที่ (Mobile ATM) โดยการนำเครื่อง ATM ไปติดตั้งตามจุดเพื่อให้บริการชั่วคราว เช่น งานแสดงสินค้าหรือนิทรรศการต่างๆ เป็นต้น และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ขยายบริการ ATM ได้ โดยการเชื่อมข้อมูลต่อกันระหว่างธนาคารและสถาบันการเงินเป็นข่ายงาน (Network) ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้บริการ ATM ร่วมกัน เป็น ATM Pool โดยลูกค้าสามารถฝาก-ถอนเงินและใช้บริการผ่านธนาคารอื่นที่มีใช้ธนาคารเจ้าของบัตรใน Pool เดียวกันได้

ชนิดของบริการที่ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการผ่านเครื่อง ATM ได้ มีดังนี้

- 1.รับฝากเงินสดหรือเช็คเข้าบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน/บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
- 2.ถอนเงินสดจากบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน/บัญชีเงินฝากออมทรัพย์/บัญชีบัตรเครดิต
- 3.โอนเงินระหว่างบัญชีภายในธนาคารเดียวกัน
- 4.โอนเงินชำระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า, ค่าน้ำประปาและค่าบริการโทรศัพท์), ค่าเบี้ยประกัน
- 5.สอบถามยอดคงเหลือในบัญชี

6.บริการเสริมอื่นๆ เช่น แจงขอสมุดเช็ค, ทำประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล, ขอ Statement บัญชีลูกค้า เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังสามารถให้บริการเพิ่มเติม เช่น ประกาศผลสอบเข้ามหาวิทยาลัย, ประกาศรับสมัครพนักงานธนาคาร, ชักชวนหรือโฆษณางานพิเศษสำคัญต่างๆ เป็นต้น โดยธนาคารจะใช้ช่วงเวลาที่ลูกค้ารอคอยการประมวลผลข้อมูลของ Host Computer ในการเผยแพร่ข่าวสารเหล่านี้

2.2 บริการโอนเงิน ณ จุดขาย (Electronic Fund Transfer at the Point of Sale : EFT/POS)

บริการประเภทนี้ บางครั้งเรียกว่า การชำระเงินอัตโนมัติ เป็นวิธีการรับชำระค่าสินค้าและ/หรือบริการ โดยวิธีการโอนเงินจากบัญชีลูกค้าไปยังบัญชีร้านค้า โดยผ่านเครื่องโอนเงินอัตโนมัติ ณ จุดขาย หรือ ณ ที่ให้บริการ ซึ่งเรียกว่า เครื่อง POS ผลคือร้านค้าได้รับเงินจากการขายสินค้าเข้าบัญชีทันที โดยไม่ต้องเสียเวลาติดต่อธนาคาร เมื่อลูกค้านำบัตร (ได้แก่ บัตร ATM, บัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารหรือที่ธนาคารเป็นตัวแทนบัตร และ/หรือบัตรอื่นๆที่ธนาคารเป็นผู้ออก เช่น บัตรเดบิต) มาใช้บริการ ข้อมูลการใช้บริการของลูกค้าจะส่งผ่าน Gateway ของธนาคารไปเข้าศูนย์คอมพิวเตอร์ เพื่อตรวจสอบและทำการโอนบัญชีตามรายการที่เกิดขึ้น จากนั้นข้อมูลจะถูกส่งกลับไปยังเครื่องโอนเงิน ณ จุดขาย เพื่อพิมพ์รายการใน Sale Slip ให้ลูกค้าตรวจสอบความถูกต้องของรายการและจำนวนเงิน

ประสิทธิภาพของเครื่อง POS นั้น สามารถใช้ตรวจสอบความเพียงพอของเงินในบัญชี, อนุมัติให้ทำรายการและทำรายการโอนเงินตัดบัญชีได้ นอกจากนี้ยังสามารถให้บริการประเภทอื่นๆได้อีก เช่น รายการคืนสินค้า, การทอนเงิน, การถนอมยอดเงินคงเหลือในบัญชี, การชำระหนี้, การผ่อนชำระ เป็นต้น และในบางประเทศร้านค้าอาจได้รับอนุญาตให้สามารถให้บริการจ่ายเงินสดแก่ลูกค้า (Cash Advance Service) โดยให้ลูกค้าโอนเงินตัดบัญชีของลูกค้ามาเข้าบัญชีร้านค้า หรือให้บริการรับฝากเงินสดจากลูกค้า โดยการโอนตัดบัญชีของร้านค้าเข้าบัญชีให้ลูกค้า

2.3 บัตรเครดิตและบัตรเดบิต (Credit and Debit Card)²⁵

บัตรเครดิตและบัตรเดบิตถูกพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ โดยบัตรทั้งสองประเภทเข้ามาเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ ซึ่งถือว่าเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือสำคัญในการให้บริการ

บัตรเครดิตเป็นเอกสารที่ใช้แสดงในการชำระเงินแทนการชำระเงินด้วยเงินสดหรือเช็ค โดยให้นำรายการที่เกิดขึ้นไปเรียกเก็บเงินหรือหักบัญชีผู้ถือบัตรในภายหลัง โดยทั่วไปแล้วธนาคารจะออกบัตรเครดิต 2 ประเภท คือ บัตรเครดิตในประเทศและบัตรเครดิตระหว่างประเทศ โดยปกติธนาคารที่ออกบัตรในประเทศมักจะสร้างระบบและหน่วยงานของตนเองขึ้นเพื่อให้บริการแก่ลูกค้า ส่วนการออกและรับบัตรเครดิตระหว่างประเทศต้องใช้งบประมาณมาก และจำเป็นต้องมีหน่วยงานอยู่ทั่วโลก ธนาคารต่าง ๆ มักจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสถาบันผู้ออกบัตรที่มีหน่วยงานสาขาหรือตัวแทนควบคุมหลายประเทศ เช่น Visa Card และ Master Card ในการให้บริการจะมีร้านค้าผู้ขายสินค้าและบริการร่วมอยู่ด้วย

โดยทั่วไป ระบบบัตรเครดิตได้เข้าไปในหน่วยงานของระบบ ATM, POS ทำให้การอนุมัติรายการเป็นไปได้โดยรวดเร็วยิ่งขึ้น และยังสามารถใช้ถอนเงินจากระบบดังกล่าวได้และใช้ในการโอนเงินได้อีกด้วย นอกจากนี้ระบบบัตรเครดิตบางระบบยังมีการสร้างหน่วยงานของตนเองขึ้น โดยเฉพาะในการรับส่งข้อมูลและการอนุมัติรายการอีกด้วย ทั้งการทำรายการภายในประเทศและระหว่างประเทศ เช่น Visa I Net และ Base II ซึ่งเป็นหน่วยงาน On line อุปกรณ์ในระบบที่สำคัญก็คือ เทอร์มินัล ใช้ตรวจสอบบัตรและอนุมัติการทำรายการหรือเครื่อง Veriphone และตัวบัตรเอง ซึ่งเทอร์มินัลติดตั้งตามร้านค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุด จุดที่จะทำให้บัตรเครดิตประสบความสำเร็จคือ การใช้ระบบทำงานร่วม กล่าวคือ บัตรของสถาบันใดก็ตามสามารถใช้ผ่านหน่วยงานและบริการจากที่ใดก็ได้

บัตรเครดิตที่แพร่หลายอยู่ในปัจจุบันนี้แบ่งออกได้เป็น

2 ประเภท คือ

1.บัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคาร (Bank Card)

บัตรเครดิตประเภทนี้จะมีธนาคารเป็นผู้ออกบัตรและรับบัตร ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินและชำระบัญชีของผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิต

²⁵ สังเกต ภูภุชณา, “ความรับผิดชอบของธนาคารเกี่ยวกับการโอนเงินโดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์”, หน้า 28-30.

ในประเทศไทยนั้น มีธนาคารที่ออกบัตรเครดิตของตนเองอยู่หลายธนาคาร โดยทำหน้าที่ทั้งธนาคารที่ออกบัตรและรับบัตร บัตรเครดิตดังกล่าวเป็นบัตรเครดิตที่ใช้ในประเทศเท่านั้น

การออกบัตรเครดิตนั้น ธนาคารคัดเลือกเฉพาะลูกค้าที่ดี ลูกค้าบางรายธนาคารยังมีเงื่อนไขต้องมีเงินฝากประจำกับธนาคารอย่างน้อย 50,000 บาท และต้องมีบัญชีเงินฝากสะสมรายวันกับธนาคาร อีกทั้งการหักบัญชีเพื่อเรียกเก็บเงินตามการใช้บัตรเครดิตก็ไม่ยาวนานนัก

2. บัตรเครดิตที่ออกโดยบริษัทธุรกิจ (Company Card)

เป็นบัตรที่สถาบันออกบัตรและจัดการชำระบัญชีเป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะบัตรเครดิตประเภทนี้มีลักษณะเป็นการให้สินเชื่ออย่างแท้จริง โดยบริษัทผู้ออกบัตรอาจเรียกเก็บเงินจากผู้ถือบัตรเป็นงวด ส่วนช่วงเวลาที่ไ้ระหว่างการเดินทางของสลิปจนถึงบริษัทผู้ออกบัตรเป็นช่วงที่ทั้งผู้รับบัตรและผู้ใช้บัตรยังไม่ได้รับประโยชน์หรือถูกหักบัญชี เรียกว่า ช่วงเวลาลอยตัว (Float)

บัตรเครดิตนั้นเป็นเครื่องมือในการชำระเงินประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสูงมากและโดยพื้นฐานการดำเนินงานจำเป็นต้องใช้ระบบธนาคารเป็นตัวประสานที่สำคัญที่สุด การแทรกซึมเข้าสู่ระบบธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ของบัตรเครดิตนั้นเป็นการอาศัยเทคโนโลยีของระบบธนาคารให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานอย่างแท้จริง ดังนั้นไม่ว่าเทคโนโลยีระบบธนาคารจะก้าวหน้าไปเพียงใดก็จะเป็นการสนับสนุนบทบาทของบัตรเครดิตให้มากขึ้นไปด้วยเสมอ

บัตรเดบิตนั้นมีลักษณะทางกายภาพเช่นเดียวกับบัตรเครดิตทุกประการแต่มีข้อแตกต่างในเรื่องการใช้งานของบัตร กล่าวคือ บัตรเครดิตจะเป็นบัตรที่แสดงการให้เครดิตแก่ผู้ถือบัตรโดยอาศัยชื่อเสียงและการค้ำประกันจากสถาบันผู้ออกบัตร ดังนั้น ผู้ถือบัตรเครดิตจึงไม่จำเป็นต้องมีเงินคงเหลืออยู่ในบัญชีในขณะที่ใช้บัตรนั้นจนกว่าจะครบกำหนดการให้เครดิต จึงมีการหักบัญชี

ส่วนบัตรเดบิตนั้นมีหน้าที่เป็นสื่อกลางในการอนุมัติให้หักบัญชีของผู้ถือบัตรในทันทีที่ใช้บัตรเดบิต บัตรเดบิตจึงต้องมียอดเงินคงเหลือให้เพียงพอเพื่อการหักบัญชีทุกครั้งที่ใช้บัตร เนื่องจากใช้บัตรเดบิตจะเป็นการหักบัญชีผู้ถือบัตรทันทีเสมอ ดังนั้นบัตรเดบิตจะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับเทคโนโลยีในการชำระเงิน เนื่องจากบัตรเดบิตทำหน้าที่เป็นกุญแจสำคัญในการอนุมัติให้หักบัญชีทันที เมื่อมีการโอนเงินและบัตรเดบิตก็กลายเป็น

เป็นเครื่องมือที่สำคัญในระบบการโอนโดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ บัตรเดบิตที่ใช้ในประเทศไทย ปัจจุบัน ได้แก่ บัตร ATM ของธนาคารพาณิชย์ต่างๆและโอนเงินจากเครื่องโอนเงิน ณ จุดขาย (POS)

2.4 บริการธนาคารในสำนักงาน / ธนาคารในบ้าน / บริการธนาคารทางโทรศัพท์ (Office Banking / Home Banking / Telebanking)²⁶

เป็นบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนึ่งที่ลูกค้าสามารถติดต่อใช้บริการจากธนาคารได้ภายในบ้านหรือสำนักงาน ที่มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่เรียกว่า เทอร์มินอลติดตั้งและเชื่อมต่อกับศูนย์คอมพิวเตอร์ อาจเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กหรือโทรศัพท์แบบกดปุ่มที่มีอยู่ทุกหนแห่งก็อาจใช้เป็นเครื่องเทอร์มินอลติดต่อกับธนาคารก็ได้ บริการที่ธนาคารให้กับลูกค้าขึ้นอยู่กับประเภทของเครื่องเทอร์มินอล และเงินลงทุน แต่โดยทั่วไปแล้วธนาคารจะให้บริการเหล่านี้ คือให้ข้อมูลข่าวสารทางการเงิน สอบถามยอดคงเหลือในบัญชี โอนเงินชำระเงินตามบิลโดยหักบัญชี รับคำสั่งให้ออกสมุดเช็ค ยืนยันยอดเงินกู้ การคำนวณชำระคืนเงินกู้ และการขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต เป็นต้น

1.บริการธนาคารในสำนักงาน (Office Banking) และบริการในบ้าน (Home Banking)

ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้เป็นความก้าวหน้าในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กของ Personal Computer เชื่อมโยงเข้ากับศูนย์คอมพิวเตอร์ของธนาคาร โดยผ่านสายโทรศัพท์เมื่อขอรับบริการธนาคารจะจัดเตรียมแผ่นโปรแกรมขนาดเล็ก (Diskette) ไว้สำหรับแจ้งรหัสและทำรายการติดต่อกับธนาคาร บริการที่ธนาคารต่างๆเสนอให้แก่ลูกค้าในปัจจุบัน ได้แก่ การสอบถามข้อมูลรายการในบัญชีเงินฝาก ข้อมูลทางการเงิน การสั่งเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตและการสั่งโอนเงินระหว่างบัญชี

2.บริการธนาคารทางโทรศัพท์ (Telebanking)

บริการธนาคารทางโทรศัพท์นี้ต่างจากบริการ ATM และบริการโอนเงิน ณ จุดขายในเรื่องของจุดบริการ กล่าวคือ ลูกค้าสามารถใช้บริการได้โดยใช้โทรศัพท์ตามสถานที่แห่งใดก็ได้ที่เป็นประเภทกดปุ่ม และลูกค้าจะต้องมีบัญชีเงินฝากอยู่กับธนาคารตามประเภทที่กำหนด การติดต่อกับธนาคารนั้นลูกค้าจะติดต่อกับศูนย์คอมพิวเตอร์ของธนาคารด้วยการกดเลขรหัสลับประจำตัวบนแป้นโทรศัพท์เสียก่อน แล้วจึงกดรหัสอื่นเพื่อขอรับบริการแต่ละประเภทตามที่ธนาคารกำหนดสำหรับบริการต่างๆที่ธนาคารเสนอให้ลูกค้า

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30-31.

ผ่านธนาคารทางโทรศัพท์ได้แก่ การสอบถามข้อมูลข่าวสารการเงิน หลักทรัพย์ และบริการข่าวสารอื่น ๆ รวมทั้งการอายัดเช็คและการถอนเงินในช่วงเวลาระหว่าง 7.00-22.00 น. ทุกวัน

ปัจจุบันบริการ Telephone Banking ยังมีข้อจำกัดและความเสี่ยงในการโอนเงินสูง ธนาคารที่ให้บริการยังไม่มีมาตรการเพียงพอที่จะป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการโอนเงินได้ จึงมีข้อจำกัดโดยกำหนดให้โอนเงินระหว่างบัญชีได้เฉพาะบัญชีของเจ้าของบัญชีคนเดียวกันหรือโอนชำระค่าสาธารณูปโภคที่ต้องแจ้งล่วงหน้าเมื่อสมัครขอใช้บริการ

2.5 บริการโอนเงินตามข้อตกลงล่วงหน้า (Pre-authorized Transfer)

เป็นบริการที่ลูกค้าได้รับความสะดวกจากธนาคารโดยการแจ้งให้ธนาคารหักบัญชีเงินฝากของตน หรือให้ธนาคารนำเงินเข้าบัญชีของตนตามข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรที่ลูกค้าทำไว้กับธนาคารเป็นการล่วงหน้า เมื่อถึงเวลากำหนดธนาคารสามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากลูกค้า

วิธีการที่ลูกค้าจะต้องปฏิบัติคือ ต้องกรอกแบบฟอร์มคำขอชำระค่าใช้จ่าย หรือบริการแก่ผู้รับเงินตามที่ระบุไว้ ผ่านธนาคารด้วยวิธีหักบัญชีกระแสรายวัน หรือบัญชีออกทรัพย์ แล้วแจ้งให้ผู้รับเงินส่งคำขอไปยังธนาคารที่ลูกค้าระบุ เมื่อถึงกำหนดชำระเงิน ผู้รับเงินจะส่งบิลไปเรียกเก็บยังธนาคารพาณิชย์ ที่ลูกค้าใช้บริการอยู่ เมื่อธนาคารได้รับใบเรียกเก็บเงินดังกล่าว ธนาคารจะตัดบัญชีลูกค้าทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบล่วงหน้า

บริการประเภทนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การโอนเครดิตตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า (Pre-authorized Credit Transfer)

เป็นบริการที่ธนาคารอำนวยความสะดวกให้แก่บริษัท, ห้างร้าน, ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ในการนำเงินเข้าบัญชีเงินฝากของลูกค้า, พนักงาน หรือข้าราชการ เพื่อชำระหนี้ และ/หรือภาระผูกพันที่มีต่อกัน ทั้งนี้ผู้รับเงินต้องเป็นลูกค้าเงินฝากของธนาคาร ได้แก่

(1) การจ่ายเงินเดือน บำเหน็จ บำนาญ ทั้งส่วนของเอกชนและข้าราชการ

(2) การจ่ายเงินปันผล ดอกเบี้ย

(3) การจ่ายคืนเงินต้น ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรองค์การโทรศัพท์

(4) การโอนเงินจากบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ไปบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน หรือกลับกัน ในกรณีที่เงินในบัญชีใดบัญชีหนึ่งไม่พอจ่ายหรือไม่พอให้หักบัญชี

นอกจากนี้ในปัจจุบัน ธนาคารได้ร่วมมือกับกรมสรรพากร ในการให้บริการนำเงินภาษีมูลค่าเพิ่มที่ได้รับคืน เข้าบัญชีเงินฝากของผู้ขอคืน ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ทั้งสองฝ่าย คือ กรมสรรพากรได้รับความสะดวกในการคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มแก่ผู้คืนภาษี ส่วนผู้ขอคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มก็ไม่ต้องเสียเวลาไปรับเงินคืน ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ หรือสำนักงานสรรพากรเขตท้องที่

2.การโอนเดบิตตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า (Pre-authorized Debit Transfer)

เป็นบริการที่ธนาคารอำนวยความสะดวก โดยการหักบัญชีเงินฝากของลูกค้าธนาคาร เพื่อชำระหนี้และ/หรือภาระผูกพันต่างๆที่ลูกค้ามีอยู่กับธุรกิจ ห้างร้าน หรือส่วนราชการ ได้แก่

(1)การจ่ายชำระค่าเบี่ยงประกันให้กับบริษัทประกันภัย
ต่างๆ

(2) การจ่ายชำระค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำประปา
ค่าโทรศัพท์ ค่าไฟฟ้า

(3) การจ่ายชำระค่าภาษีอากร

(4) การจ่ายชำระเงินกู้ผ่อนส่งบ้าน

(5) การจ่ายชำระค่าสินค้าหรือบริการอันเนื่องมาจากการใช้บัตรเครดิต

การโอนเงินตามข้อตกลงล่วงหน้ามีข้อจำกัด คือทำได้เฉพาะในธนาคารเดียวกันเท่านั้น หากลูกค้าผู้ใช้บริการประสงค์จะให้ธนาคารหักเงินจากบัญชีของตนเอง เพื่อจ่ายเงินเดือนให้กับพนักงานที่มีบัญชีอยู่กับธนาคารอื่น ก็ต้องใช้วิธีการโอนเงินประเภทอื่นแทนซึ่งไม่ใช่การโอนเงินโดยตรง ในทำนองเดียวกันหากผู้รับเงินต้องการให้ลูกค้าหรือผู้จ่ายเงินเข้าบัญชีของตนเอง โดยให้ลูกค้าสามารถเลือกธนาคารที่จะนำเงินเข้าบัญชีให้ผู้รับเงิน ก็ต้องใช้วิธีเปิดบัญชีไว้กับทุกธนาคาร เช่น การเปิดบริการรับชำระค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์ ค่าไฟฟ้า เป็นต้น จึงจะสามารถให้บริการลูกค้าได้อย่างทั่วถึง

2.6 ระบบการโอนเงินจำนวนเล็กน้อยที่มีลักษณะเป็นการโอนเงินประจำ (Media Clearing)

ระบบการโอนเงินจำนวนเล็กน้อยที่มีลักษณะเป็นการโอนเงินประจำ (Media Clearing) หรือระบบการโอนเงินรายย่อยระหว่างธนาคารแบบออนไลน์ โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น แถบแม่เหล็ก แผ่นจานแม่เหล็ก (Diskette) ในการบันทึกข้อมูลรายละเอียดการโอนเงินแล้วนำส่งศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อจัดทำดุลสุทธิและชำระดุลสุทธิระหว่างกัน

ในการโอนเงินเพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเป็นประจำ เช่น การจ่ายเงินเดือนของพนักงานของบริษัทห้างร้าน การจ่ายสาธารณูปโภคของประชาชนทั่วไป เช่น การจ่ายค่าไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ การจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นหรือการผ่อนชำระเงินเป็นงวดๆ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ผู้รับและผู้จ่ายจำเป็นต้องเปิดบัญชีเงินฝากไว้ที่ธนาคารเดียวกัน เพื่อให้สามารถตัดบัญชีค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้

ระบบ Media Clearing นี้จะช่วยให้การโอนเงินในลักษณะนี้สามารถกระทำได้กับธนาคาร ดังนั้นผู้จ่ายกับผู้รับเงินจึงไม่จำเป็นต้องมีบัญชีเงินฝากไว้ที่ธนาคารเดียวกันอีกต่อไป

เนื่องจากระบบ Media Clearing เป็นระบบที่ดำเนินงานโดยศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นธนาคารสมาชิกของระบบจึงจำกัดไว้เฉพาะธนาคารสมาชิกของศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

ระบบ Media Clearing ให้บริการได้ 2 ประเภท คือ

1. Debit Transfer คือ การที่ลูกค้าของธนาคารแจ้งให้ธนาคารสั่งให้ธนาคารอื่นตัดบัญชีลูกค้าของธนาคารนั้นในจำนวนเงินที่เรียกเก็บแล้วโอนมาเข้าบัญชีของตนที่ธนาคารผู้สั่ง รายการประเภทนี้ผู้สั่งตัดบัญชีกับผู้ถูกตัดบัญชีจะต้องมีข้อตกลงกันไว้ล่วงหน้าและแจ้งให้ธนาคารผู้สั่งกับธนาคารผู้จ่ายทราบรายละเอียดด้วย ตัวอย่างของ Debit Transfer ได้แก่ การสั่งตัดบัญชีเพื่อชำระค่าสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

2. Credit Transfer คือ การสั่งให้ธนาคารตนตัดบัญชีฝากของตนแล้วโอนไปเข้าบัญชีให้ลูกค้าของธนาคารอื่น ตัวอย่างของรายการประเภทนี้ได้แก่ การสั่งให้

ธนาคารจ่ายเงินเดือนเข้าบัญชีของพนักงานบริษัท ห้างร้าน หรือการจ่ายเงินปันผลค่าหุ้น เป็นต้น

2.7 สมาร์ทการ์ด (Smart Cards)

หมายถึง บัตรพลาสติกทั่วไป ขนาดเท่ากับบัตรเอทีเอ็ม หรือบัตรเครดิตที่มีไมโครโพรเซสเซอร์ชิปติดอยู่บนบัตร ซึ่งชิปนี้จะทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สมบูรณ์ เพราะสามารถเก็บหน่วยความจำได้มากถึง 10 KB จากความสามารถของชิปนี้เอง ทำให้สมาร์ทการ์ดถูกนำไปประยุกต์ใช้งานอย่างกว้างขวางทั้งงานที่ต้องอาศัยความปลอดภัยของข้อมูลสูงๆระบบการทำงานออฟไลน์ (Off-line) ของหน่วยงานธุรกิจต่างๆ หรือนำไปบันทึกประวัติส่วนตัวของแต่ละบุคคล

ส่วนประกอบของชิปบนสมาร์ทการ์ด จะเหมือนกับชิปของคอมพิวเตอร์ทั่วไป คือ มีหน่วยประมวลผล หรือ CPU, ส่วน Input, Output และหน่วยความจำ ข้อแตกต่างระหว่างชิปทั้งสองประเภทนั้นจะอยู่ที่การเข้าถึง (Access) ข้อมูล คือสมาร์ทการ์ดจะเข้าถึงข้อมูลผ่าน (CPU) เท่านั้น ซึ่งวิธีนี้จะทำให้บัตรมีความปลอดภัยสูง เมื่อเทียบกับบัตรประเภทอื่นๆ

สมาร์ทการ์ดสามารถนำมาประยุกต์จำแนกวิธีการนำไปใช้ได้หลายประเภทด้วยกัน สำหรับในงานธนาคารที่นำมาใช้คือ ระบบการจ่ายเงิน Payment System เป็นการนำสมาร์ทการ์ดไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เช่น การโอนเงินจากเครื่องบันทึกเงินสด เครื่อง POS การใช้บัตรเครดิตต่างๆและ Electronic Purse หรือ กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการนำสมาร์ทการ์ดมาใช้แทนเงินสดในขณะที่ซื้อสิ่งของต่างๆหมายความว่า ข้อมูลที่บรรจุในบัตรจะแทนจำนวนเงินจริงๆที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยซื้อสิ่งของต่างๆได้เหมือนกับเงินสดทุกประการ หากผู้ใช้ทำบัตรหาย ก็จะเหมือนทำกระเป๋าสตางค์หายเงินในบัตรก็จะสูญหายไปด้วย หากผู้ใดหยิบบัตรดังกล่าวไปก็สามารถนำเอาไปใช้ได้ ซึ่งต่างกับบัตรเอทีเอ็มและบัตรเครดิต ที่ผู้ใช้ต้องทราบรหัสของบัตร จึงจะนำเงินในบัตรไปใช้ได้

2.8 การโอนเงินผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ในปัจจุบันนี้ ธนาคารบางแห่งและผู้ประกอบธุรกิจต่างๆ พยายามเสนอบริการด้านการชำระเงินในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า เงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic

Money) เพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระเงินจำนวนเล็กน้อยๆ เช่น การชำระค่าวารสาร ค่าน้ำมัน ค่าโดยสารรถประจำทาง

การใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการ ใช้ E-Money อีกวิธีหนึ่งซึ่งผู้ใช้สามารถ Download เงินอิเล็กทรอนิกส์จากธนาคารหรือผู้ที่ออก E-Money ลงเครื่องคอมพิวเตอร์ของตน และเมื่อทำการซื้อขายสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเล็กน้อยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็สามารถที่จะโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนให้แก่ผู้ขายสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายถูกกว่าการชำระเงินด้วยวิธีการอื่นๆแม้ว่าในขณะนี้การใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะนี้ในประเทศไทยยังไม่เป็นที่แพร่หลายก็ตาม แต่จากการที่การติดต่อสื่อสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างอิสระเสรี ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะมีผู้ใช้บริการดังกล่าวในอนาคตเพิ่มมากขึ้น

2.3.3 การฟอกเงินโดยอาศัยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากที่ได้กล่าวมาในแต่ละบทข้างต้นนั้น ได้อธิบายให้เห็นถึงความหมาย ลักษณะ และวิธีการของการฟอกเงินไว้โดยละเอียด ทำให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการฟอกเงินก็คือ ต้องการที่จะปกปิดแหล่งที่มาของเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้อาชญากรสามารถที่จะกระทำความผิดต่อไปได้อีก วิธีการที่อาชญากรใช้ในการฟอกเงินที่กล่าวไปแล้วนั้น ไม่ว่าจะเป็น การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยเทคนิคต่างๆในการดำเนินการดังกล่าวเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งสิ้น

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่างๆทำให้โลกปัจจุบันเป็นโลกของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ พัฒนาการดังกล่าวก่อให้เกิดความซับซ้อนขึ้นในระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา และโดยเฉพาะปัญหาทางด้านกฎหมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อทุกประเทศทั่วโลก หนึ่งในพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าวนั้นก็คือนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ไม่สามารถควบคุมหรือจำกัดจำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้ และอัตราผู้ให้บริการก็มีเพิ่มสูงขึ้นทุกปี

2.ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่มีศูนย์กลางหรือหน่วยงานใดที่จะเข้าไปควบคุมระบบดังกล่าว ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะควบคุม หรือปิด/เปิด การให้บริการอินเทอร์เน็ตได้เลย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเราสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้ตลอด 24 ชั่วโมง

3.การให้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นไปในลักษณะที่เปิดกว้างมาก ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการด้านความรู้ทางวิชาการสาขาต่างๆ จนมีคำกล่าวที่ว่า สิ่งใดก็ตามที่มีอยู่ในโลกเราสามารถค้นพบได้ในอินเทอร์เน็ตเช่นกัน

4.การใช้บริการหรือการให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่มีขอบเขตในเรื่องของพรมแดนเข้ามาเกี่ยวข้อง คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถท่องเที่ยวไปใน web-site ต่างๆได้โดยไม่มีขีดจำกัด

5.ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นระบบที่เชื่อมทุกแห่งในโลกเข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงไม่มีประเทศใดประเทศหนึ่งที่สามารถควบคุมระบบดังกล่าวได้แต่เพียงประเทศเดียว

จากลักษณะเด่นของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าวจึงเป็นการ จูงใจให้อาชญากรพยายามที่จะแสวงหาวิธีการต่างๆที่จะนำมาใช้ในการฟอกเงินโดยอาศัยเทคโนโลยีดังกล่าวข้างต้น หนึ่งในนั้นก็คือ การอาศัยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วของระบบอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่การทำธุรกิจผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งก่อให้เกิดการโอนเงินเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Wire Transfers) ที่มีพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีการชำระเงินแบบใหม่ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางระบบการให้บริการของทางธนาคารแบบใหม่ ซึ่งเป็นการให้บริการสำหรับการทำธุรกรรมต่างๆผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet Banking) ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับนักฟอกเงินเป็นอย่างมาก ในการใช้ช่องว่างทางเทคโนโลยีดังกล่าว ประกอบอาชญากรรมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

สืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าว ได้มีการนำเอาไปใช้ประโยชน์ในการทำธุรกิจต่างๆมากมาย หนึ่งในนั้นก็คือ การให้บริการของธนาคารผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet Banking หรือ Electronic Banking) และการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ซึ่งเงินที่จะใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการดังกล่าวผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น จึงต้องมีพัฒนาการที่แตกต่างไปจากการชำระเงินแบบทั่วไป โดย

มีการสร้างเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money หรือ Digital Money) ขึ้นมาใช้ในการชำระเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ²⁷

1. Accounted Money

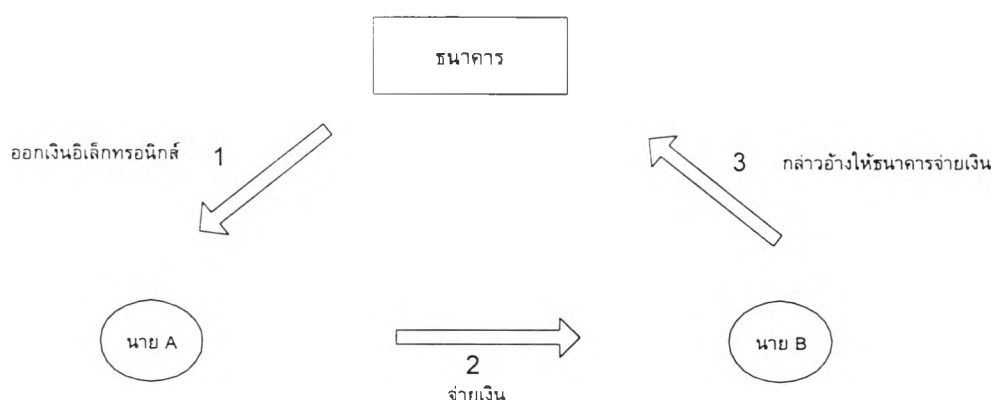
ผู้ซื้อเงินชนิดนี้ เมื่อเอาไปใช้ที่ใด เวลาใด ประเทศใดจะมีการบันทึกไว้หมด

2. Unaccounted Money

คล้ายกับธนบัตร คือไม่รู้วาที่มาของเงินมาจากหรือเป็นของใคร ใช้ที่ใด แต่ที่สำคัญคือสามารถใช้จ่ายได้ทั่วโลก สวอปเป็นเงินสกุลต่างๆได้

ซึ่งเงินอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 2 ชนิดดังกล่าว นั้น อยู่ใน 2 รูปแบบคือ ในรูปของสมาร์ทการ์ด เดบิตการ์ด ที่สามารถเติมเงินได้ อีกรูปแบบหนึ่งเป็นบัญชี ในรูปของระบบซอฟต์แวร์ สามารถสั่งการโดยระบบ Electronic Banking ที่บ้าน เช่นมีการสั่งซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ amazon.com ก็สามารอินเงินจากบัญชีดังกล่าวได้ทันที โดยไม่ต้องมีการ์ดใดๆเลย ซึ่งเงินอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบนี้ ไม่สามารถควบคุมการไหลเข้าออกของเงินได้ ซึ่งปัจจุบันได้มีบริษัทของเอกชนที่เปิดขายเงินอิเล็กทรอนิกส์มากมาย เช่น บริษัทมอนเด็กซ์ (Mondex) ,บริษัทดิจิคแช (Digi Cash) เป็นต้น

จากลักษณะของเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น มีรูปแบบต่างๆกันไป ซึ่งในที่นี้จะขอแสดงตัวอย่างของเงินอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบหนึ่งดังนี้²⁸

²⁷ ฤกษ์ ช่างกล่อม, "จีรัฐรับมือ อี-คอมเมิร์ซ ปัญหาภาษี – การไหลเข้าออกของเงิน," ประชาชาติธุรกิจ (30 มีนาคม – 2 เมษายน) : 20.

²⁸ Tatsuo Tanaka, " Possible Economic Consequences of Digital Cash," First Monday, http://www.firstmonday.dk/issues/digital_cash/index.html (16 July 1999).

จากรูปภาพที่แสดงข้างต้นนั้นสามารถอธิบายประกอบได้ดังนี้ คือ นาย A เปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารที่ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อนาย A ต้องการใช้จ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นาย A จะแจ้งให้ธนาคารออกเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ตน โดยเมื่อธนาคารออกเงินอิเล็กทรอนิกส์ให้แล้วก็จะตัดเงินฝากในบัญชีของนาย A ออกตามจำนวนเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ทางธนาคารออกให้ และนาย A จะนำเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มาจากธนาคาร ไปชำระให้แก่ นาย B อีกต่อหนึ่ง เมื่อนาย B ได้รับเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวแล้วก็จะไปเรียกให้ทางธนาคารที่เป็นผู้ออกเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ชำระหนี้เงินนั้นโดยทางธนาคารจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวว่าเป็นเงินที่ออกโดยธนาคารหรือไม่ ซึ่งตัวธนาคารเองจะไม่ทราบว่าเป็นเงินดังกล่าวว่าเป็นเงินที่ตนออกให้แก่ผู้ใด กรณีนี้แสดงให้เห็นว่าธนาคารไม่สามารถที่จะติดตามที่มาที่ไปของเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ตนเป็นผู้ออกได้เลย (Untraceability)

จะเห็นได้ว่าเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวเป็นช่องทางใหม่ของอาชญากรที่จะใช้เป็นวิธีการฟอกเงินแบบใหม่ได้ เนื่องจากเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวสามารถที่จะโอนต่อไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เปลี่ยนมือได้โดยง่าย นอกจากนี้ยังตรวจสอบที่มาของเงิน หรือความเป็นเจ้าของได้ยาก (Anonymity) และตรวจสอบร่องรอยของการโอนเงินได้ยากเช่นกัน ดังนั้นจึงยิ่งเพิ่มปัญหาในการตรวจจับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินอีกด้วย

หากกล่าวข้างต้นเป็นความจริง หรือมีความเป็นไปได้สูง ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมาย แต่ละประเทศจะต้องแสวงหามาตรการ และวิธีการที่ทันสมัยมาใช้ในการขัดขวาง หรือป้องกันมิให้อาชญากรนำเอาเทคโนโลยีดังกล่าวไปใช้ในการฟอกเงิน รัฐบาลของหลายประเทศทั่วโลก ต่างทราบดีถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้มีความพยายามในการสร้างความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าว เช่น โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการฟอกเงินผ่านทางสถาบันการเงินต่างๆ คือ Financial Action Task Force (FATF) ได้กำหนดข้อเสนอแนะ 40 ข้อ หนึ่งในนั้นก็คือ ขอให้ประเทศต่างให้ความสนใจเป็นพิเศษในปัญหาเรื่องของการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆที่มีการปกปิดตัวตนที่แท้จริง (Anonymity) มาใช้ในการฟอกเงินและแสวงหามาตรการที่จำเป็นมาใช้เพื่อป้องกันการใช้เทคโนโลยีฟอกเงิน (countries should pay special attention to money laundering threats inherent in new or developing technologies that may favor anonymity, and take measures, if needed, to prevent their use in money laundering schemes)

เงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money) หรือ เงินดิจิทัล (Digital Money) เป็นเงินที่ใช้แทนเงินสดในการทำธุรกรรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว

เป็นเงินที่มีเลขหมาย (serial numbers) และมีมูลค่าในตัวเองซึ่งมีลักษณะคล้ายกับเงินตราทั่วไป โดยวัตถุประสงค์หลักของการใช้เงินดังกล่าวก็เพื่อความสะดวกในการทำธุรกรรมผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสนับสนุนให้มีการทำธุรกรรมพาณิชย์โดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้ในแหล่งค้าขายแหล่งใหม่ได้อย่างมากมายมหาศาล

จะสังเกตว่าการชำระเงินบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าวเป็นเพียงการส่งข้อมูลที่เป็นตัวเลขจำนวนเงินและมีการตัดชำระเงินทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เงินสดหรือบัตรเครดิตโดยตรง เงินอันใหม่นี้เป็นสารสนเทศในรูปอิเล็กทรอนิกส์ล้วนๆ ใช้การประมวลผลการจ่ายหรือรับเงิน สำหรับวิธีการชำระเงินดังกล่าว เมื่อลูกค้าส่งข้อมูลการชำระเงินไปแล้ว เครื่องคอมพิวเตอร์ของทางร้านจะทำการตรวจสอบรายการการสั่งซื้อ จากนั้นจะขออนุมัติไปยังธนาคารเพื่อขอโอนเงินจากบัญชีของลูกค้าหรือจากบัญชีบัตรเครดิต เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว จะมีเครื่องคอมพิวเตอร์อีกเครื่องหนึ่งที่รู้จักกันในนามของ Gateway ทำหน้าที่แปลงข้อมูลเครื่องคอมพิวเตอร์ของร้านค้าเข้ากับระบบเครือข่ายของธนาคารตามข้อมูลที่ได้รับ²⁹

เงินอิเล็กทรอนิกส์ มีการให้บริการหลายระบบเช่น ระบบของ DigiCash และระบบของ NetCash System เป็นระบบที่ลูกค้าซื้อจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินอิเล็กทรอนิกส์ (หรือที่เรียกว่า electronic currency certificate) จาก currency server โดยการซื้ออาจใช้เครดิต เช็ค หรือเงินสดก็ได้ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ดังกล่าวจะออกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า “ใบรับรอง” (certificate) ให้แก่ลูกค้า จากนั้นลูกค้าก็สามารถที่จะใช้ใบรับรองที่ได้รับนี้มาใช้ในการซื้อสินค้าและบริการผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้โดยผู้ขายสินค้าและบริการจะนำ ใบรับรองนี้ฝากไว้ในบัญชีของตนหรือนำไปขึ้นเป็นเงินออกมาก็ได้ ระบบเงินอิเล็กทรอนิกส์นี้มีข้อดีที่ไม่สามารถจะทราบว่ามีผู้สั่งซื้อสินค้าเป็นใคร³⁰

ตัวอย่างของวิธีการฟอกเงินโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือการนำเอาเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมฝากเข้ากับธนาคารที่ให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะได้รับเงินอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อเงินจากการกระทำความผิดเปลี่ยนเป็นเงินดิจิทัลแล้ว ก็จะทำให้ไม่สามารถตามร่องรอยของเงินได้ และเงินดังกล่าวก็จะกลายเป็นเงินที่ไม่มีการเปิดเผยตัว

²⁹ นีรัตน์ พุกกาญจนานนท์, “การสั่งจ่ายเช็คอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตข้อพิจารณาบางประการ : ความรับผิดชอบของผู้สั่งจ่าย,” ตุลพาห ปีที่ 46 เล่ม 1 (มกราคม-มิถุนายน 2542) : 70.

³⁰ เลอสรุ ธนสุกาญจน์, จิตตภัทร เครือวรรณ, สุธรรม อยู่ในธรรม, กฎหมายสำหรับบริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย กรอบ ข้อเสนอแนะ และการควบคุมดูแล การให้บริการ, หน้า 90.

บุคคลว่าใครเป็นเจ้าของเงิน หรือมีลักษณะเป็นเงินนิรนาม (anonymous) เนื่องจากเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าวกลายเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ขอบด้วยกฎหมายไปแล้ว

ตั้งแต่มีการเปิดบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นใช้ เงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้กับคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่มีระบบการติดต่อในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าวได้นำไปสู่การฟอกเงินโดยใช้ Telnet คือการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ระยะไกล เป็นบริการที่ทำให้โปรแกรมบนคอมพิวเตอร์ต้นทาง (host machine ซึ่งเรียกว่า Telnet client) สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่างๆในเครื่องคอมพิวเตอร์อีกเครื่องหนึ่ง (Telnet server)³¹ ดังนั้นอาชญากรจึงสามารถส่งเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายจากสถานที่หนึ่ง โดยการใช้บริการ Telnet จาก ISP (Internet Service Provider) ที่ไม่มีชื่อเสียง และแจ้งให้ธนาคารส่งเงินอิเล็กทรอนิกส์เข้าบัญชีของตน โดยการปกปิดชื่อที่แท้จริง ดังนั้นเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจึงได้กลายเป็นเงินที่ไม่มีการเปิดเผยชื่อบุคคลที่เป็นเจ้าของเงินดังกล่าว เนื่องจากเจ้าของเงินมีสิทธิส่วนบุคคลในการที่จะใช้เงินดังกล่าวในการทำธุรกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งแม้ว่าธนาคารจะเป็นผู้ถือเงินดังกล่าว เช่นเดียวกับผู้ขายของซึ่งจะได้รับการชำระหนี้จากเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว จะไม่สามารถชี้เฉพาะลงไปได้ว่าเป็นเงินของผู้ซื้อคนใด ซึ่งลักษณะดังกล่าวเอื้อประโยชน์ต่อการฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างหนึ่งที่จะนำเสนอในที่นี้ก็คือ กรณีที่ผู้ขายยาเสพติดที่ประสงค์จะฟอกเงินอาจตั้งร้าน หรือบริษัทขึ้นเทียมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แล้วใช้เป็นช่องทางในการเก็บรวบรวมเงินจากการขายยาเสพติด โดยทำเสมือนกับเป็นเว็บไซต์ (web-site) ที่ขายข้อมูล ภาพ เสียง หรือบริการต่างๆแต่จริงๆแล้ว คนที่มาใช้บริการล้วนอยู่ในขบวนการค้ายาเสพติดและใช้การซื้อข้อมูล หรือบริการต่างๆเพื่อรวบรวมเงิน และฟอกให้เงินนั้นมีที่มาโดยเสมือนสุจริต คืออ้างได้ว่าเป็นเว็บไซต์ที่มีคนนิยมสูง ยอมจ่ายเงินจำนวนมาก ทั้งที่จริงแล้ว ข้อมูลหรือบริการที่ขายอาจไม่มีค่าใดๆจริงๆเลยก็ได้ การซื้อบริการเพื่อฟอกเงินนี้ก็อาจทำโดยผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่แตกเงินจำนวนมากให้เป็นการจ่ายเงินย่อยๆจากการใช้บริการเล็กๆน้อยๆแต่บ่อยครั้ง การที่เงินเคลื่อนไหวไปครั้งละน้อยๆจะทำให้ยิ่งยากแก่การตรวจจับ และยิ่งดูเสมือนมีที่มาที่เกิดจากธุรกิจที่ถูกกฎหมายจริงๆ

นอกจากนั้นผู้ฟอกเงินก็อาจทำให้การตรวจสอบยากขึ้นไปอีกโดยการหมุนเปลี่ยนเบอร์ที่อยู่ (address) หรือส่งเงินผ่านระบบที่เป็นตัวแทนหลายๆชั้น ที่ปิดบังว่าผู้ส่งจริงๆเป็นใคร จนสืบย้อนหาที่มาจริงๆของเงินไม่ได้ อาจมีการโอนข้ามหลายบริษัท เสมือนกับ

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

มีการค้าขายจริงๆ ระหว่างหลายบริษัท หรือเป็นการโอนข้ามไปมาระหว่างบริษัทในหลายประเทศ เป็นต้น

ทั้งหมดนี้ก็จะทำให้การสืบค้นว่าเงินใดเป็นเงินบริษัทจริงๆ ที่ได้มาจากการทำธุรกิจ หรือเป็นเงินที่ฟอกแล้วเป็นไปได้อย่าง เนื่องจากไม่สามารถหาความแตกต่างได้ระหว่างการขายข้อมูลจริงๆ ที่เป็นการค้าจริงๆ หรือเป็นการค้าบังหน้าซึ่งหลังจากฟอกเงินอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (networks) แล้ว เงินนั้นก็สามารถนำเข้าบัญชี จนเสมือนเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

นอกจากนั้น เงินอิเล็กทรอนิกส์ในรูปของบัตร ก็อาจใช้เป็นสื่อในการชำระเงินในการค้ายาเสพติดทั่วไปบนท้องถนน ซึ่งผู้ขายที่ได้รับเงินก็จะนำเงินนั้นโอนไปชำระให้ผู้ขายในระดับสูงต่อไปอีกทอดหนึ่ง ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยวิธีการดั่งที่กล่าวมาแล้ว หรือหากว่าเงินอิเล็กทรอนิกส์แบบบัตรนั้น สามารถบรรจุมูลค่าได้มากๆ และสามารถใช้ได้ในประเทศแล้ว ก็อาจมีการรวบรวมเงินแล้วถือติดตัวไปในต่างประเทศเพื่อทำการนำเข้าสู่ระบบธนาคารและฟอกต่อไป ซึ่งจะง่ายกว่าการถือเป็นเงินสดจำนวนมากๆ

หากเครือข่ายของผู้ฟอกเงินนั้นมีสถาบันผู้ออกเงินอิเล็กทรอนิกส์อยู่ด้วย เช่นผู้มีอิทธิพลค้ายาเสพติด ตั้งบริษัทเพื่อออกเงินอิเล็กทรอนิกส์เสียเอง ก็จะเป็นช่องทางใหญ่มากสำหรับการฟอกเงิน เช่น โดยการผสมธุรกรรมปกติปะปนกับการฟอกเงินจนแยกไม่ออก หรืออาจให้เครือข่ายแลกเปลี่ยนที่ไม่สุจริตเป็นเงินอิเล็กทรอนิกส์ แล้วปล่อยให้เงินอิเล็กทรอนิกส์ที่แลกเปลี่ยนนั้นหมดอายุไปตามที่กำหนด เงินนั้นก็จะเป็นของบริษัทผู้ออกเงินอิเล็กทรอนิกส์ไปอย่างถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย³²

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น แสดงให้เห็นได้ว่าโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นนำมาซึ่งประโยชน์และความเสียหายแก่ส่วนรวมทั้งสิ้น อันเนื่องมาจากช่องว่างของเทคโนโลยีดังกล่าว ทำให้อาชญากรสามารถนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมได้โดยง่าย ซึ่งเราจะพบว่าวิธีการหนึ่งนั้นก็คือ การฟอกเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้เทคโนโลยีการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากวิธีการดังกล่าวง่ายต่อการเปลี่ยนสภาพเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายได้ภายในพริบตา เพราะการใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีข้อดีตรงที่ว่าไม่มีใครทราบได้เลยว่าเงินดังกล่าวนั้นเป็นเงินของใคร เนื่องจากเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่ป็นรูปธรรม คือไม่เห็นเป็นตัวเงินแต่เป็นสื่อกลางที่ใช้ภายในเครือข่าย

³² อนุชิต อนุชิตานุกูล, “เงินอิเล็กทรอนิกส์กับนโยบายการเงินและการฟอกเงิน,” งานวิจัย, พฤศจิกายน 2542, หน้า 23-24.

อินเทอร์เน็ตเท่านั้น จึงไม่อาจจะทราบถึงที่มาที่ไปของเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้ เนื่องจากผู้ประกอบการไม่ต้องใช้ชื่อจริงของตนในการใช้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ดังนั้นเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจึงกลายเป็นเงินนิรนามที่เอื้อประโยชน์ได้เป็นอย่างดีในการฟอกเงิน

จะเห็นได้ว่าการโอนเงินผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Transfers) ได้เปิดโอกาสให้อาชญากรสามารถฟอกเงินได้โดยการนำเอาเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมไปลงทุนทำธุรกิจได้ง่ายขึ้น เนื่องจากอาชญากรสามารถเคลื่อนย้ายเงินได้อย่างรวดเร็วผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้การโอนเงินระหว่างประเทศเป็นไปได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีรายงานว่า มีการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นประมาณ 700,000 ครั้งต่อวัน โดยมีมูลค่าของเงินมากกว่า 2,000,000 ล้านดอลลาร์ โดยมีเงินที่ผิดกฎหมายและได้นำมาใช้ฟอกเงินโดยใช้วิธีการดังกล่าวในเงินจำนวนนั้นด้วย³³ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ได้สร้างภาระในการสืบสวนถึงที่มาที่ไปของการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แก่ประเทศสหรัฐเป็นอย่างมาก

ตัวอย่างในคดีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินผ่านการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศสหรัฐที่น่าสนใจ คือ กรณีของการฟอกเงินผ่านธนาคารแบงก์ออฟนิวยอร์ก³⁴ โดยนักธุรกิจผู้อพยพชาวรัสเซีย คือนาย ปีเตอร์ เบอร์ลิน ซึ่งทำธุรกิจการค้าด้านการเกษตรซึ่งได้เปิดบัญชีในนามของบริษัท เบเน็กซ์ อินเตอร์เนชั่นแนล ไว้หลายบัญชีกับธนาคาร แบงก์ออฟนิวยอร์ก ซึ่งในช่วงที่นายเบอร์ลินได้เปิดบัญชีนั้นเป็นช่วงที่ธนาคารแบงก์ออฟนิวยอร์กเจาะตลาดบริการการเงินในประเทศรัสเซีย ดังนั้นเขาจึงใช้ช่องทางดังกล่าวในการโยกย้ายเงินกว่า 10,000 ล้านดอลลาร์ จากคอมพิวเตอร์ในบ้านที่ประเทศรัสเซีย ผ่านบัญชีธนาคารของเขาเองที่มีอยู่ในสหรัฐ โดยไม่มีใครสงสัยเลย ซึ่งวิธีการหนึ่งที่เป็นไปได้ คือ ไม่มีการติดตั้งระบบตรวจสอบพฤติกรรมที่น่าสงสัยในบัญชีเหล่านั้นเนื่องจากการทำธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีปัญหาดังกล่าวแล้วในประเทศออสเตรเลียเองก็มีปัญหาดังกล่าวเช่นกัน โดยได้มีการแถลงให้ทราบว่าพัฒนาการของการธนาคารระบบ On-line ทำให้มีการฟอกเงินกันมากกว่าเดิม เจ้าหน้าที่ออสเตรเลียกล่าวว่า ในบรรดาการทำ

³³ Michale G. Kessler & Associates, Ltd., "Money Laundering on the Internet".

The Kessler Newsletter Volumn 2, Number 1- Page 5.

http://www.investjgation.com/newsletv2n1_2.htm (7 January 2000).

³⁴ วีระพงษ์ บุญญโญภาส, "แนวทางปฏิบัติของลูกค้าและสถาบันการเงินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 2542," *Chulalongkorn Review* 12,45 (ตุลาคม – ธันวาคม 2542) : 63.

ธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัยทั้งหมดในปีการเงินที่สิ้นสุดเดือนมิถุนายน 1999 เป็นการฟอกเงินกว่า 6% หรือเพิ่มขึ้นถึงหนึ่งเท่าตัว ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความง่ายตายในการทำธุรกรรมผ่านบริการธนาคาร On-line หรือ Internet Banking³⁵

นอกจากนี้ยังมีสถานที่ฟอกเงินแหล่งใหม่ที่สำคัญได้เกิดขึ้น ซึ่งประเทศดังกล่าวเป็นเกาะขนาดเล็กในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งหากจากซิดนีย์ 2,000 ไมล์ และห่างจากฮอนโนลูลู 2,445 ไมล์ ซึ่งปัจจุบันนี้กำลังได้รับความสนใจว่าเป็นแหล่งอาชญากรรมและการฟอกเงินผิดกฎหมาย นั่นก็คือ ประเทศนาอูรู ซึ่งเป็นประเทศที่ห่างไกลและมีขนาดเล็กที่สุดในโลก ซึ่งล่าสุดได้มีการเปิดเผยจากนาย วิกเตอร์ เมลนิกอฟ รองประธานธนาคารกลางรัสเซียว่า ภายในปี 1998 เพียงปีเดียว ผู้ทำผิดกฎหมายและผู้หลีกเลี่ยงภาษีชาวรัสเซียโอนเงินจำนวนประมาณ 70 พันล้านเหรียญสหรัฐ ผ่านบัญชีธนาคารในประเทศนาอูรู ซึ่งธนาคารดังกล่าวได้เปิดเว็บไซต์จำนวนมากที่ช่วยให้ใครก็ได้สามารถที่จะเปิดบัญชีส่วนตัวที่ธนาคารนาอูรูได้ในวงเงินที่ น้อยกว่า 20,000 เหรียญสหรัฐ ซึ่งเป็นการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางที่ทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินที่ผิดกฎหมายเพิ่มได้มากขึ้น ซึ่งจากการที่ได้ใช้ระบบ Internet Banking ในประเทศนาอูรูมากขึ้นทำให้มาตรการในการควบคุมเรื่องการฟอกเงิน เป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น ผู้มีหน้าที่ในการดูแลและควบคุมต่างประสพกับความยากลำบากในการปราบปรามการใช้อินเทอร์เน็ตที่ผิดกฎหมายผ่านทางธนาคาร เพราะข้อบังคับในเรื่องการปกปิดข้อมูลของประเทศนาอูรู มีความเข้มงวดมากกว่าธนาคารในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ยากในการที่จะตรวจสอบถึงที่มาที่ไปของเงินจำนวนดังกล่าวได้³⁶

สำหรับกรณีของประเทศไทย ในขณะที่ยังไม่มีการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศเรื่องการให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์³⁷ โดยสาระสำคัญของประกาศฉบับนี้คือ การใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ในขั้นตอนการตกลงกระทำธุรกรรมหรือนิติกรรมใดๆ รวมทั้งการโอนเงินหรือรับโอนเงิน หรือการปฏิบัติอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรม หรือนิติกรรมนั้น³⁸ ต้องได้รับ

³⁵ “โปลิสเหน้อยแทบขาดใจ ไล่จับขโมยในไซเบอร์สเปซ,” ผู้จัดการ (24-30 เมษายน 2543) : 24.

³⁶ “หมู่เกาะแปซิฟิก แหล่งฟอกเงินใหม่ผ่านอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง,” ประชาชาติธุรกิจ (27-30 มกราคม 2543) : 10.

³⁷ http://www.bot.or.th/notification...3/THTM/X_C10-FI35301-25430210.ht (9 July 2000).

³⁸ ข้อ 2 ของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์.

อนุญาตตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยธนาคารพาณิชย์ที่ยื่นคำขออนุญาตจะต้องแจ้งรายละเอียดดังนี้

1. จะต้องแจ้งประเภทและขอบเขตธุรกรรมที่จะให้บริการ

2. จะต้องจัดทำ และแสดงแผนการรองรับการประกอบธุรกรรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยอย่างน้อยแผนการดังกล่าวต้องมีมาตรการดูแลความปลอดภัยของระบบและข้อมูลการประเมินความเสี่ยงและแผนรองรับในกรณีเกิดปัญหา การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีของระบบ และการพัฒนาและการฝึกอบรมพนักงาน ระบบการควบคุมภายใน การแก้ปัญหาทางด้านกฎหมายที่อาจเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงสิทธิและผลประโยชน์ของลูกค้าผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ต้องพร้อมที่จะอธิบายหรือชี้แจงเพิ่มเติมและปฏิบัติตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการ

3. จะต้องจัดให้มีและมอบเอกสารหลักฐานสำหรับธุรกรรมที่กระทำแก่ลูกค้าเพื่อให้อ้างอิงตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งต้องเก็บรักษาสำเนาไว้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบได้

ซึ่งในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ที่ยื่นคำขออนุญาตดังกล่าว ได้แก่ธนาคารไทยพาณิชย์ แต่ทางธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่ได้อนุญาตตามคำขอดังกล่าว ซึ่งคาดว่าต่อไปในอนาคตอันใกล้นี้ ความเป็นไปได้ของการให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีความเป็นไปได้สูง และคงจะมีให้บริการในอนาคตอันใกล้นี้แน่นอน

จากตัวอย่างคดีที่ได้ยกมาแสดงข้างต้นนั้นจะพบว่า ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น เปรียบเสมือนดาบสองคม เนื่องจากยังมีช่องว่างของเทคโนโลยีบางประการที่เหล่าอาชญากรสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมได้โดยง่าย และยากแก่การตรวจสอบและจับกุมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการฟอกเงินโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันและกำลังแพร่ขยาย รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆไปทั่วโลก

2.4 ความจำเป็นในการกำหนดมาตรการเข้าไปควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ และ สกัดกั้นการฟอกเงินโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการฟอกเงินเป็นปัญหาสำคัญที่หลายประเทศทั้งในภาคพื้นยุโรป อเมริกา และเอเชียตระหนักถึงความเสียหายอันใหญ่หลวงดังกล่าวซึ่งผลกระทบจากการที่อาชญากรนำเอารายได้ที่มาจากกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบค้ายาเสพติด การประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมทางการเมืองไปฟอกนั้น ย่อมส่งผลโดยตรงในการจูงใจให้อาชญากรเหล่านั้นก่ออาชญากรรมเพิ่มยิ่งขึ้น เพราะทางเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถนำตัวอาชญากรมาดำเนินคดีได้ ทางแก้หนึ่งที่ประเทศไทยได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือการออก พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้นมาบังคับใช้

การที่ประเทศไทยได้ออกกฎหมายดังกล่าวขึ้นมาบังคับใช้นั้น ก็เพื่อแก้ปัญหาเรื่องการฟอกเงินภายในประเทศ โดยการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา และได้กำหนดความผิดมูลฐานเอาไว้ 7 ฐาน ซึ่งนับว่าครอบคลุมการกระทำความผิดที่มีลักษณะกว้าง ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมทางการเมือง อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการลักลอบค้ายาเสพติดอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า กฎหมายฉบับนี้เพิ่งออกมาใช้บังคับได้ไม่นานเท่าใดนัก เพราะเพิ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ดังนั้นปัญหาในทางปฏิบัติที่จะเห็นเป็นรูปธรรมจึงยังไม่มีให้เห็น แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะมีผลดีมากเพียงใดก็ตาม แต่ในบางประเด็นก็ยังคงมีปัญหาด้านปฏิบัติอยู่นั่นเอง

จากที่ได้กล่าวเอาไว้ในเรื่องของการฟอกเงินโดยอาศัยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในหัวข้อ 2.3 นั้นเราจะพบปัญหาของการใช้ช่องว่างทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการประกอบอาชญากรรมนั้น ย่อมนำมาซึ่งปัญหาและผลกระทบรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญระดับชาติทั้งสิ้น ปัญหาดังกล่าวได้เป็นแรงผลักดันให้ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการพยายาม หาวิธีการอุดช่องว่างดังกล่าว วิธีหนึ่งที่น่ามาใช้คือการออกกฎหมายมาควบคุม แต่กฎหมายแต่ละฉบับกว่าที่จะออกมาบังคับใช้นั้นต้องอาศัยระยะเวลาในการร่าง และพิจารณาเป็นเวลานานพอสมควร เพื่อตรวจสอบและพิจารณาถึงความเหมาะสมในการใช้มาตรการต่างๆทางกฎหมายว่าจะควบคุมการกระทำความผิดได้เพียงพอหรือไม่ เราจึงมักจะพบว่าบ่อยครั้งที่กฎหมายออกมาไม่ทันกับวิธีการที่อาชญากรใช้ในการกระทำความผิด โดยเฉพาะวิธีการการกระทำความผิดที่อาศัยเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดด้วยแล้ว ย่อมเป็นการยากที่จะตรากฎหมายขึ้นมาบังคับใช้ได้ทันท่วงทีเนื่องจากเทคโนโลยีต่างๆพัฒนารุดหน้าตลอดเวลา เมื่อพัฒนาการ ความก้าวหน้าทางด้าน

เทคโนโลยีมีสูง การอาศัยกฎหมายมาใช้แก้ปัญหาการประกอบอาชญากรรมเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ

มาตรการหนึ่งที่เป็นไปได้ในการเข้าไปควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบตลอดจนสกัดกั้นการฟอกเงินโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการทำสนธิสัญญา (Treaty) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศคู่ภาคี 2 ฝ่าย เพื่อเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือการทำอนุสัญญา (Convention) อันเป็นความตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ มากกว่า 2 ประเทศ เช่น COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ที่มีจุดมุ่งหมายในการปราบปรามการฟอกเงิน แต่ในปัจจุบันประเทศไทยยังมิได้เข้าเป็นสมาชิกของหน่วยงาน หรือองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการฟอกเงินใดๆเลย เนื่องจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกล้วนมีข้อกำหนดว่า ประเทศที่เป็นสมาชิกจะต้องออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ครบถ้วนเสียก่อน³⁹ ซึ่งคาดว่าในอนาคตประเทศไทยคงจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรระหว่างประเทศอย่างแน่นอน เนื่องจากเราได้ออก พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาใช้บังคับแล้ว

ลักษณะการประกอบความผิดฐานฟอกเงินนั้น มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียวเท่านั้น แต่จะมีผลกระทบต่อประเทศอื่นด้วยในลักษณะเป็นห่วงโซ่ เพราะเครือข่ายการดำเนินงานของอาชญากรจะกระจายไปทั่วโลก ดังนั้นความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศจึงมีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะปัจจุบัน วิธีการฟอกเงินได้พัฒนาไปโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนช่วยในการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว ย่อมเป็นการยากยิ่งขึ้นในการที่จะปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าวให้หมดไปได้โดยสิ้นเชิง ความเป็นไปได้ในตอนนี้คือ การร่วมมือกันที่จะหามาตรการเข้าไปควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบและสกัดกั้นการฟอกเงินโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเบื้องต้นก่อน เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆทั่วโลก

³⁹ วริศรา ภู่มณี, "ข้อตกลงระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 28.